

Et hus med særlige tilbud og rammer til hjemløse kvinder

Cafe Klare er et sted, hvor ødelagte kvinder kommer og langsomt bliver repareret.

Men det tager tid. Tænk, hvis vi havde et sted, et hus, hvor der var åbent om dagen,

og vi kunne få hjælp. En stor reparationsfabrik, hvor man kunne blive sat sammen

igen — hurtigere, fordi man ikke skulle være ude hele dagen med sin kuffert, men

kunne få hjælp. Det ville sgu da være fantastisk!

75-årig kvinde, der bor på herberg

Det tør jeg ikke tro på. Et hus kun til kvinder. Et smukt hus . . . Det ville være første

gang, nogen syntes, vi fortjener noget. Det føler vi jo heller ikke selv, vi gør . . .

35-årig hjemløs kvinde

ØNSKER TIL DET NY VILLA KLARE

Baseret på dybdegående behovsanalyse og brugerinddragelse fra november 2021 til marts 2022, som Café Klare's kvinder gav feed-back på ved workshoppen gennem aktiv, engageret og velforberedt deltagelse.

Syv velforberedte og velklædte brugere dukkede 2. marts 2022 op til en workshop i Café Klare og deltog meget engageret i det to timer lange møde, der havde til formål at inddrage Café Klare's brugere i feedback og validering af indholdet og konklusionerne i denne rapport. Deres ønsker til bedre rammer – fysiske og i øvrigt – var velovervejede og velbegrundede. De fleste forslag, store som små, er med i denne rapport. Vi nævner her nogle forslag, som ikke direkte kan rummes i dette opdrag, og hvor der kan være større åbne spørgsmål, der skal afklares inden evt. implementering:

- Ønske om at bygge sit eget *tiny house*
- Ja til familierum til at modtage besøg (behov for afklaring af implikationer fx separat indgang, så børn ikke lukkes ind til de hjemløse, hvordan undgås at rummet misbruges til andre formål, etc)
- Et aflukkeligt enerum til egne vigtige møder med eksterne, for eksempel sagsbehandler (hjemløse holder vigtige møder midt i kaos)
- Ja til små lejligheder på Villa Klare, sidste stop inden kvinder flytter i egen bolig
- Ja til et ude-team til at hjælpe nyligt fraflyttede eller funktionelt hjemløse med at finde sig til rette i deres hjem, "en medarbejder, der kan tage med én hjem, få det til at fungere, så man kan bo der. En slags hjemmevejleder"
- Kost til allergikere, og mere grønt
- Indtænke traditionel dansk mad, men også world food.

Café Klare's kvinder var inviteret til workshoppen som eksperterne på det ny Villa Klare. Det blev gjort klart for dem, at workshoppen ikke havde nogen værdi uden dem. Invitationen og den status, de blev tildelt, havde en tydelig effekt af anerkendelse, som kvinderne besvarede med engagement og aktiv deltagelse.

Oplevelsen spejler det, vi ønsker med denne rapport: at afstikke værdierne og retningslinjerne for bygning af værdige fysiske rammer, et unikt hus, hvor kvinderne kan trives og udvikles, og hvor personalet har de bedste muligheder for at udleve den seneste faglige viden på feltet til støtte for kvinderne på vejen hen imod egen bolig, eget netværk, egen uddannelse og job, og velfungerende liv.

Samtlige fremmødte kvinder til workshoppen ville meget gerne deltage som følge- og ekspertgruppe til validering af selve byggeprocessen af deres fremtidige hus.

INDHOLD

Tak	6	Designværdier – 5 for brugere, 2 for personalet	19	Særlige opmærksomhedspunkter	34
Indledning	7	Designværdi 1 Værdighed/Normalitet	20	Overordnet funktionsbeskrivelse	36
Metode	7	Designværdi 2 Køn/Kvindelighed	22	Funktions- og rumdisponering	38
Kvinderne, personalet og de fysiske rammer	8	Designværdi 3 Tillid/Anerkendelse	24	Velkomstområdet, Lobbyen	38
Formål og afgrænsning	8	Designværdi 4 Selvbestemmelse	26	Fællesstuen delt af natcafé og værested	39
Café Klare's Kvinder	8	Designværdi 5 Recovery / Livsmestring	28	Personalekontoret i lobbyen	39
Personalet – kernen i det gode arbejde	10	Designværdi 6 for Personalet: Faglighed/Fordybelse	30	En hjemløs kvindes brugerrejse i Villa Klare	40
Hjemløshed blandt kvinder	12	Designværdi 7 for Personalet: Sikkerhed/Ro	32	En medarbejders brugerrejse ind i Villa Klare	46
Fysiske rammers betydning	12			Litteraturliste	51
Målsætninger for projekt Villa Klare	15				
Do's and Don't's	16				

TAK

Tak til alle de kvinder uden hjem, der har bidraget med deres viden, erfaringer, idéer og tanker, som er fundamentet for denne rapport.

En særlig tak til de kvinder uden hjem, der deltog i workshoppen på Café Klare, hvor resultater blev fremlagt, diskuteret, og godkendt.

Tak til alle de mennesker, der dagligt arbejder med hjemløse kvinder, der har brugt tid og ressourcer på at øse ud af deres viden og erfaring.

Tak også til eksperter på hjemløseområdet.

INDLEDNING

Idéen til denne rapport er opstået af en drøm om at skabe bedre fysiske rammer og helhedsorienterede tilbud til hjemløse kvinder med psykiske udfordringer. Det er den gruppe kvinder, natcaféen Café Klare i 11 år har været til for. Der blev nedsat en arbejdsgruppe til realisering af det ny Café Klare, og det blev klart, at der var behov for at vide mere om, hvad det vil sige at være hjemløs kvinde: hvordan udfolder deres liv sig, hvordan skal et byggeri eller samlet hus se ud for at tilbyde bedst mulige forhold for både de hjemløse kvinder og personalet.

Oak Foundation Denmark valgte at støtte projektet med midler til finansiering af en behovsundersøgelse og brugerinddragelse til udarbejdelse af anvisninger til de fysiske rammer for et nyt Café Klare. Denne rapport er resultatet af dette arbejde.

Principperne for arbejdet har været at slette forudfattede meninger om, hvordan tilbud til hjemløse plejer at se ud. Under researchen og det antropologiske arbejde blev det tydeligt, særligt ud fra de hjemløse kvinders udsagn, at der var et stort behov for at bevæge sig i en helt anden retning end den måde, man tidligere har bygget og indrettet tilbud til hjemløse på. Da der ikke tidligere er blevet bygget tilbud med udgangspunkt i hjemløse kvinders behov, er der ikke noget sammenligningsgrundlag.

Kvinders hjemløshed er resultatet af et dynamisk samspil mellem et

kompleks af årsagssammenhænge iblandet den enkelte kvindes egne valg i svære livssituationer. Det er et af vort samfunds såkaldte “vilde problemer”; store, komplekse samfundsmæssige udfordringer, der ikke løses af, at vi gør som vi plejer.

Som led i at turde tænke nyt er der lagt vægt på at bruge ord og navne, der udfordrer gængse betegnelser og i stedet fremmer et friskt syn på kendte vilde problemer. Arbejdstitlen på det ny Café Klare er derfor *Villa Klare*, og det kan overvejes at kalde brugere af det ny hus for *gæster*.

Metode

Hovedspørgsmålet “Hvordan skabes de bedst mulige fysiske rammer for hjemløse kvinder og det personale, der hjælper dem?” er søgt besvaret ved dybdegående antropologisk feltarbejde på Café Klare i både dag- og nattetimer, antropologiske interviews af 13 nuværende og tidligere hjemløse kvinder (heraf er 10 brugere eller tidligere brugere af Café Klare), 13 interview af personale og frivillige i Café Klare, en “ønskebrønd” i Café Klare til anonym brugerinddragelse via breve, syv besøg i andre tilbud med interview af ledere, medarbejdere og brugere, samt interview og observationer på de steder, Café Klares kvinder befinder sig i dagtimerne såsom det lokale bibliotek. Derudover observationer i gademiljøet omkring Café Klare, workshops med brugere, personale, arkitekter og fond, samt litteraturstudie og interview af udvalgte forskere og arkitekter.

KVINDERNE, PERSONALET OG DE FYSISKE RAMMER

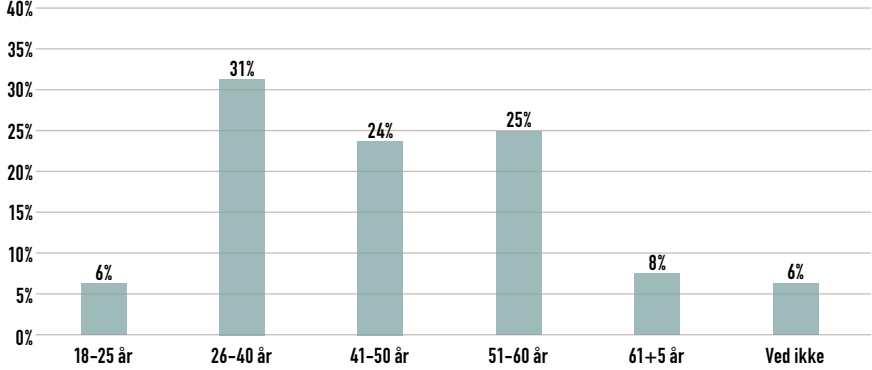
Workshoppen med brugere havde en særlig høj værdi. Her fremlagdes resultater til målgruppen for at få deres feedback og validering. Kvinderne var mødt mere talstærkt op, end vi havde turde håbe, og de var velforberejdede og meget engagerede. Det var tydeligt, at oplevelsen af at blive hørt og taget alvorligt havde en positiv effekt.

Formål og afgrænsning

Formålet med denne rapport er primært at guide og inspirere fagfolk og ansatte til at bygge og drive et unikt hus, hvis fysiske rammer er særligt tilpasset hjemløse kvinders og personalets behov, og som afspejler seneste faglige viden inden for hjemløse-feltet. Sekundært er formålet at arkitekter, bygherrer og designere forstår betydning af, hvad det rette byggede sted kan betyde for mennesket og fagligheden. Det omfattende materiale med indsigter og detaljerigdom om hjemløse kvinders liv, valg og behov er i denne rapport destilleret med fokus på anbefalinger til de fysiske rammer, og begrænset til de af de foreslåede tilbud, som Café Klare valgte at inkludere. Den detaljerede behovsundersøgelse er overrakt Café Klare, og øvrigt materiale opbevares til evt. senere brug. Alle medvirkende er i materialet anonymiseret.

Café Klares Kvinder

Café Klare startede som et forsøgsprojekt under Mændenes Hjem i 2011,

og har siden starten opereret med natcafé og rådgivning for hjemløse kvinder. På sine ca. 150 m² i en lejlighed på 2. sal på Vesterbro huser Café Klare gennemsnitligt 18 sovende gæster per nat. Café Klare dækker et akut behov hos hjemløse kvinder med psykiske udfordringer for et sted at sove, lidt at spise, et bad og tøjvask – hvis køen til badet og vaskemaskinen ikke er for lang – en samtale, lidt hvile til trætte kroppe og hoveder, og rådgivning for dem, der er modtagelige.

Café Klare vurderer, at næsten alle brugere er psykisk syge, oftest uerkendt og udiagnosticeret, og heraf er en tredjedel stofafhængige eller har et alkoholmisbrug. De fleste af kvinderne har voldsrelaterede traumer både fra oplevelser i nære relationer og fra mennesker, de står i en afhængighedsrelation til fx en pusher eller en sex-kunde - eller fra mere diffus vold (vold, der ikke er relateret til en bestemt voldsudøver, men

stammer fra udøvere i det kaotiske hjemløsemiljø, hvor kvinderne står langt nede i hierarkiet). Også andre voldsformer som psykisk vold, materiel vold, økonomisk vold og seksuel vold har traumatiseret mange af kvinderne.

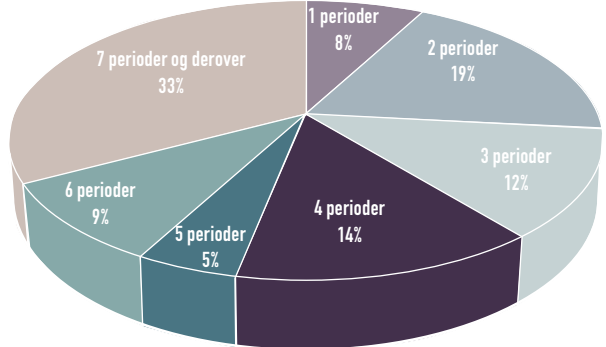
Årligt har Café Klare kontakt til ca. 400 hjemløse kvinder. Aldersmæssigt er der stor spredning på kvinderne, størstedelen er mellem 26-55 år, lidt færre er enten helt unge eller ældre kvinder. Langt de fleste kvinder har ikke kontakt til andre hjælpeinstanser eller tilbud, og lidt over halvdelen er førstegangskontakter. Det vurderes af Café Klare, at ca. 80% af kvinderne tager imod tilbuddet om rådgivning på Café Klare, ofte efter et langt tillidsopbyggende forløb. Alligevel er der en stor gruppe kvinder, som ikke får den hjælp de skal bruge, når de bliver sendt videre til andre herberger eller andre hjælpeinstanser.

Café Klares brugere kommer ikke kun fra Hovedstaden, men tæller også kvinder fra resten af Danmark, Skandinavien og øvrige Europa. I tilgift besøger funktionelt hjemløse Café Klare; kvinder, der i perioder har egen bolig, men ikke magter at få deres liv i boligen til at hænge sammen.

Segmentet af hjemløse kvinder, der benytter Café Klare, er oftest udelukket fra andre tilbud. Kvindernes psykiske sårbarhed gør det problematisk at bo i blandede herberger. Kvindelige hjemløse er udsatte og har i høj grad brug for et skærmet kvindetilbud, som findes meget få steder.

Og kvindernes manglende erkendelse af psykiske udfordringer iblandet misbrugsproblemer resulterer i afvisninger fra krisecentre, der har hensynet til børn på centrene. Det betyder, at de ikke kan komme videre til et krisecenter og ikke ønsker at komme på eksisterende herbergstilbud, og derved ikke kan få den nødvendige professionelle hjælp.

Café Klare – Antal kvinder og perioder, oktober 2020

I 2020 besøgte 418 kvinder natcaféen, heraf var 222 førstegangsbesøgende. Stikprøver udført af Café Klare i oktober 2020 viste, at godt 40% procent af kvinderne har seks eller flere perioder af ophold på natcaféen. Dvs. de er gengangere, der ikke kommer ud af hjemløshed, men kører rundt mellem tilbud.

KVINDERNE, PERSONALET OG DE FYSISKE RAMMER

Der er således ikke kun brug for en udvidelse af den nuværende kapacitet af natcaféen for at dække det reelle behov for et sted at sove for hjemløse kvinder i Københavnsområdet. Der er også brug mere målrettede tilbud til dette segment af hjemløse kvinder. Et sted at sove, spise, vaske sig og få lidt hvile for en enkelt nat er ikke tilstrækkeligt til, at der kan opbygges ro og ressourcer til at erkende og arbejde med de psykiske problemer og angsten for systemet, endsige at iværksætte en plan henimod at få og kunne trives i egen bolig.

Personalet – kernen i det gode arbejde

Café Klare personale tæller i dag 27 medarbejdere inkl. leder og vikarer. Dag- og nattevagter bemandes med mindst to personer per vagt. Kernen i arbejdet, særligt for de 12 timers aften-/nattevagter er relationsarbejde: personalet skaber tillid og tryghed, prioriterer samtaler og tilvejebringer rammerne for, at kvinderne kan få dækket deres umiddelbare behov for mad, personlig hygiejne, lidt ro, og søvn. Personalet kender og navigerer konstruktivt i signalerne for trigger points (situationer, der udløser voldsomme følelsesmæssige udbrud), så udadreageren og konflikter minimeres. En enkelt socialrådgiver er ansat i dagtimerne, og en ny bevilling har sidst i 2021 åbnet op for en etårig ansættelse af Café Klare's første sygeplejerske med erfaring i psykiske sygdomme.

Centralt for personalets arbejde er tillidsopbygningen med kvinderne og

Du må godt citere mig tydeligt for at sige, at der er sindssygt meget brug for tilbud

til den målgruppe Café klare hjælper. Vi sender rigtig mange kvinder dertil, kvinder

som vi må afvise. Vi kan ikke have dem her bl.a. fordi vi har børn. Det samme ved

jeg, de andre krisecentre gør.

Souschef i Danners Krisecenter

Der er en verden til forskel på det her område, hvor Café Klare ligger, og

der hvor Mændenes Hjem ligger. Der er så råt. Jeg kunne klare det i starten, men

jeg var også på ALT!. Men kommer der en lille kvinde med sin

rullekuffert, så har jeg set, hvad der kan ske, og det er så slemt, at jeg ikke kan

tale om det ...

*Kvinde, der er kommet på Mændenes Hjem og
Café Klare et par år, har nu egen lejlighed*

skabelsen af tryghed. Det noteres tydeligt i tilfredshedsundersøgelsen fra Københavns Kommune i november 2021, hvis spørgeskema 19 brugere af Café Klare udfyldte. Undersøgelsen viste, at samtlige kvinder, der udfyldte spørgeskemaet, følte stor tillid til personalet i Café Klare. Dette skal ses på baggrund af, at disse kvinder er vant til svigt og har meget svært ved at opbygge tillid.

Personalet mener selv, de fysiske rammer er medvirkende til at skabe tryghed, da de for eksempel har mulighed for at lade kvinder, der ikke kan være alene, sove på madrasser i fællesstuen. I mange andre henseender lykkes personalet med deres arbejde på trods af begrænsende fysiske rammer i det nuværende Café Klare: ingen kvinder har mulighed for at sove alene, der er 18 kvinder om tre soveværelser med køjesenge, to brusere, to toiletter og en vaskemaskine, der også bruges af personalet til linnedvask. Vitale funktioner som depot, toiletter og kontor ligger i hver sin ende af lejligheden, hvilket besværliggør overblik og flow i arbejdsopgaver. Kontoret er et multirum med 11 kritiske funktioner herunder interimistisk sundhedsklinik, samtalerum, køkken, garderobe, "safe room" for personalet i tilfælde af uro, mm. Personalet afbrydes konstant i deres arbejde for at hjælpe kvinderne med ting, som et bedre design kunne lade kvinderne klare alene. Dette kunne for eksempel være at hjælpe ved dørlåsen til at komme ud at ryge og ind igen, finde et roligt sted til en privat samtale, få noget shampoo til hårvask, tørre tøj etc.

Café Klare huser i gennemsnit 18 sovende gæster per nat, og har årligt kontakt til ca. 400 hjemløse kvinder i alle aldre. Næsten alle kvinderne er psykisk syge, uerkendt og udiagnosticeret, de fleste har voldsrelaterede traumer, og cirka en tredjedel er stofafhængige eller har et alkoholmisbrug.

Stikprøver fra oktober 2020 afslører, at ca. 40% af kvinderne har seks eller flere ophold på Café Klare.

De fleste af Café Klare's kvinder har ikke kontakt til andre tilbud, og lidt over halvdelen er førstegangskontakter. Kvindernes psykiske sårbarhed gør det problematisk at bo på blandede herberger, og deres uerkendte psykiske sygdomme og misbrug udelukker dem fra krisecentre, hvor der kommer enlige forældre med børn.

KVINDERNE, PERSONALET OG DE FYSISKE RAMMER

Hjemløshed blandt kvinder

Seneste statistik over hjemløshed i Danmark fra tællingen i uge 6 i 2019 registrerede 6.431 hjemløse. Heraf var 23% kvinder, og knap halvdelen heraf befandt sig i Københavnsområdet. Ud af disse ca. 700 kvinder var knap 250 allerede på herberg, mens ca. 40 brugte natvarmestuer (heraf brugte ca. halvdelen Café Klare, forudsat alle Café Klare kvinder lod sig tælle i uge 6 i 2019). Ca. 180 hjemløse kvinder var sofasurfere, og ca. 60 kvinder sov på gaden. I rapporten “Hjemløshed blandt kvinder i Danmark” fra 2018 beskriver forfatterne, hvordan kvinder i 1980’erne og 1990’erne internationalt blev betegnet som de “nye hjemløse”. Der har været og er fortsat kritik af, hvordan hjemløse kvinder nærmest har været usynlige i mediernes omtale og portrætteringer af hjemløshed samt i forskningen på området.

Forskning underbygger i stigende grad, at kvinders indgang til og måder at håndtere hjemløshed på er meget forskellige fra mænds. Den peger videre på vigtigheden af at forstå især kvinders beslutningskraft i deres strategier for at navigere i eller søge helt at undgå hjemløshed. Strategier, der bl.a. leder til store mørketal for skjult hjemløshed blandt kvinder. Mørketallene, eller den skjulte hjemløshed, dækker såvel over individuelle strategier, men også systemiske, idet voldsramte kvinder, der må forlade boligen og flytte på krisecenter, ikke fremgår af hjemløsestatistikken. Overordnet set betyder indretningen af hjemløseområdet, at det er svært for kvinderne at være i, hvorfor de i længst mulig tid for-

søger at undgå denne offentlige hjælp for i stedet at bruge netværk mm. Derfor bliver de usynlige i statistikken.

Centrale nøgleord for den form, kvindernes beslutningskraft kan tage, er værdighed og respekt. Sagt med Maini-Thorsens ord i hendes undersøgelse af kvinders erfaringer med hjemløshed: Kvindernes vej gennem hjemløshed udgør også en insisteren på værdighed og respekt i et system, som de i mange tilfælde oplever, fratager dem det samme.

Fysiske rammers betydning

I VIVEs rapport “Sociale mursten: En forskningskortlægning af fysiske rammers betydning i velfærdsindsatser” fra 2019 fremgår, at viden om arkitekturens betydning i velfærdsindsatser er spredt på forskellige fagdiscipliner, samt at der er store forskelle i mængden af litteratur og forskning på de forskellige velfærdsområder. Mens der findes relativt meget forskning på fysiske rammers betydning inden for fx hospitals- og skoleområdet, er litteraturen mere sparsom på området for socialt udsatte. Vi ved simpelthen mindre om, hvordan særlige grupper som fx misbrugere eller hjemløse påvirkes af fysiske rammer, og der mangler forskning på området.

I tilgift er det vanskeligt at undersøge udsattes forhold til fysiske ram-

Vi får jo mange kvinder fra Café Klare, men det er jo ikke de hårde misbrugere.

De er mere psykisk skrøbelige, men det er ikke lige stedet at være psykisk

skrøbelig. Her er et superhårdt miljø, lige uden for hoveddøren. Men hvor skal de

ellers hen?

Leder af Sundholms skærmede kvindeafdeling/herberg

I starten troede vi, det ville være et sted som Reden (natcafé ved Hovedbanegården, red.), altså det ville være den samme målgruppe der kom i Café Klare (kvin-

der i misbrug og prostitution, red.) – men det blev det ikke, heller ikke nu. Café

Klare er meget mere opsamlingssted for psykiske sårbare kvinder, der ikke er

udredt i psykiatrien. Der er misbrugere iblandt, men det er ikke hovedgruppen. Det

er kvinder, der ikke kan få hjælp andre steder, og nogle kvinder der ikke vil have

hjælp, da de ikke har tillid til systemet, og er blevet svigtet gennem livet.

Gadeplansmedarbejder fra Københavns Kommunes hjemløseenhed, der er kommet ugentligt i Café Klare fra starten i 11 år

I en dansk kontekst har der kun været to større videnskabelige studier, der har undersøgt gruppen af hjemløse kvinder. Margaretha Jarvinens “De nye hjemløse: kvinder, fattigdom og vold” fra 1993 og Chatharina Juul Kristenssens “Nye fattige: unge hjemløse kvinder i København” fra 1994. 25 år senere har Anne-Sofie Wieland Maini-Thorsen for Projekt Udenfor lavet en eksplorativ undersøgelse “Jeg kan godt lide, når jeg kan dufte, at jeg har vasket fingre”.

Inden for international forskning er der sket et skift fra at have anskuet hjemløshed som et resultat af en lineær, social marginaliseringsproces, mod i dag at se det som et dynamisk resultat af samspillet mellem flere faktorer:

- strukturelle faktorer (arbejdsløshed, boligmangel, diskrimination o.l.)
- systemiske faktorer (tilstedeværelsen og tilgængeligheden af f.eks. sociale ydelser og indsatser for udsatte grupper),
- relationelle faktorer (problematiske familie- og parforhold) og
- personlige faktorer (psykiske lidelser, afhængighed, etnicitet, alder og køn)

Siden 2007 har VIVE hvert andet år kortlagt, hvor mange personer, der lever et liv på gaden, overnatter på herberger eller bor på bekendtes sofaer. Kortlægningen ligger fast i uge 6 og udføres for Børne- og Socialministeriet. Ved optællingen i 2022 skulle CPR-nummer opgives.

I løbet af uge 6 i 2022 var der i alt 118 overnatninger på Café Klare, fordelt på 39 unikke kvinder. Kun to ud af de 39 kvinder valgte at opgive CPR-nummer, og kunne således medtælles i statistikken over hjemløse. De 37 kvinder, der ikke ville opgive CPR-nummer indgår derfor som mørketal, medmindre de har ladet sig registrere i andre tilbud, hvilket næppe er sandsynligt.

mer, fordi gruppen rummer mange forskellige mennesker med meget forskelligartede og ofte komplekse sociale og psykiske problematikker. De fleste studier på området ser derfor på betydningen af fysiske rammer som en del af flere elementer i en social indsats.

... på udsatteområdet [er det] særligt relevant at arbejde på tværs af metoder og fagdiscipliner for at danne et mere nuanceret billede af, hvordan de fysiske rammer kan dække forskelligartede behov. I den forbindelse er det ikke tilstrækkeligt med evidensbaserede designløsninger, der kun fokuserer på betydningen af enkelte elementer ved de fysiske rammer, men også nødvendigt at inddrage kvalitativ, erfaringsbaseret viden om målgruppens forskelligartede oplevelser med de fysiske rammer.

(VIVE, Sociale mursten, s.58)

I arbejdet til denne rapport er der søgt rådet bod på denne manglende viden, hvad angår hjemløse kvinder med psykiske udfordringer og deres behov for optimale fysiske rammer. Samtidig indarbejdes elementer fra *Housing First* tilgangen i anbefalingerne, dog tilpasset denne særligt psykisk udsatte gruppes behov.

MÅLSÆTNINGER FOR PROJEKT VILLA KLARE

Et samlet hus

Villa Klare er et samlet hus, hvor den særlige målgruppe af hjemløse kvinder med psykiske udfordringer finder helhedsorienterede tilbud. Omkring en velkomstzone/lobby er samlet fire vigtige tilbud: en natcafé, et værested åbent i dagtimer, samt et kombineret krisecenter/herberg. Huset har socialrådgivnings- og sundhedstilbud, opgraderede rammer og faciliteter, samt et lockerrum til opbevaring af bagage for brugere af natcafé og værested.

Evt. i tilgift små lejligheder, udgående teams til fraflyttede brugere, samt et forsøgsprojekt med lånelejligheder til familiebesøg - afhængig af de fysiske forhold i det nye hus.

Et hus bygget for kvinder

Villa Klare er det første hus for hjemløse kvinder bygget ud fra design-værdier udviklet specifikt til hjemløse kvinder. Et hus, hvor det er afdækket, hvad målgruppen har af særlige behov, og hvordan disse understøttes i de fysiske rammer. Et hus, hvor de kommende brugeres tanker, ideer og drømme er blevet hørt og omsat. Huset vil kunne inspirere nytænkning inden for design af fysiske rammer til hjemløse.

Et sted, hvor nyeste faglig viden udledes

Villa Klare vil danne rammen om implementering af den nyeste faglige viden inden for hjemløse-området. Pejleretningen i sekvensen af tilbud vil være *Housing First* tilgangen, som dansk og international evidens har påvist, virker ift. at hjælpe mennesker ud af hjemløshed. Kvinderne skal kunne engagere sig i fysiske og mentale aktiviteter, der støtter dem videre på vejen mod egen bolig, eget netværk, egen uddannelse og job, og velfungerende liv.

Et sted, hvor personalet trives

Villa Klare vil være et hus med respekt for og anerkendelse af personalets og de frivilliges arbejde, hvor de fysiske rammer understøtter et godt arbejdsmiljø under de helt særlige arbejdsvilkår med denne særlige målgruppe. Rumdisponeringen skal tillade overblik uden overvågning, og der skal være tilstrækkeligt med funktionsbestemte rum til, at det daglige arbejde kan udføres fagligt forsvarligt.

DO'S AND DONT'S

Her listes de grundlæggende anbefalinger, der bør følges, og også de faldgruber, der bør undgås, når et hus skal bygges for særligt udsatte kvinder med psykiske udfordringer

DONT'S

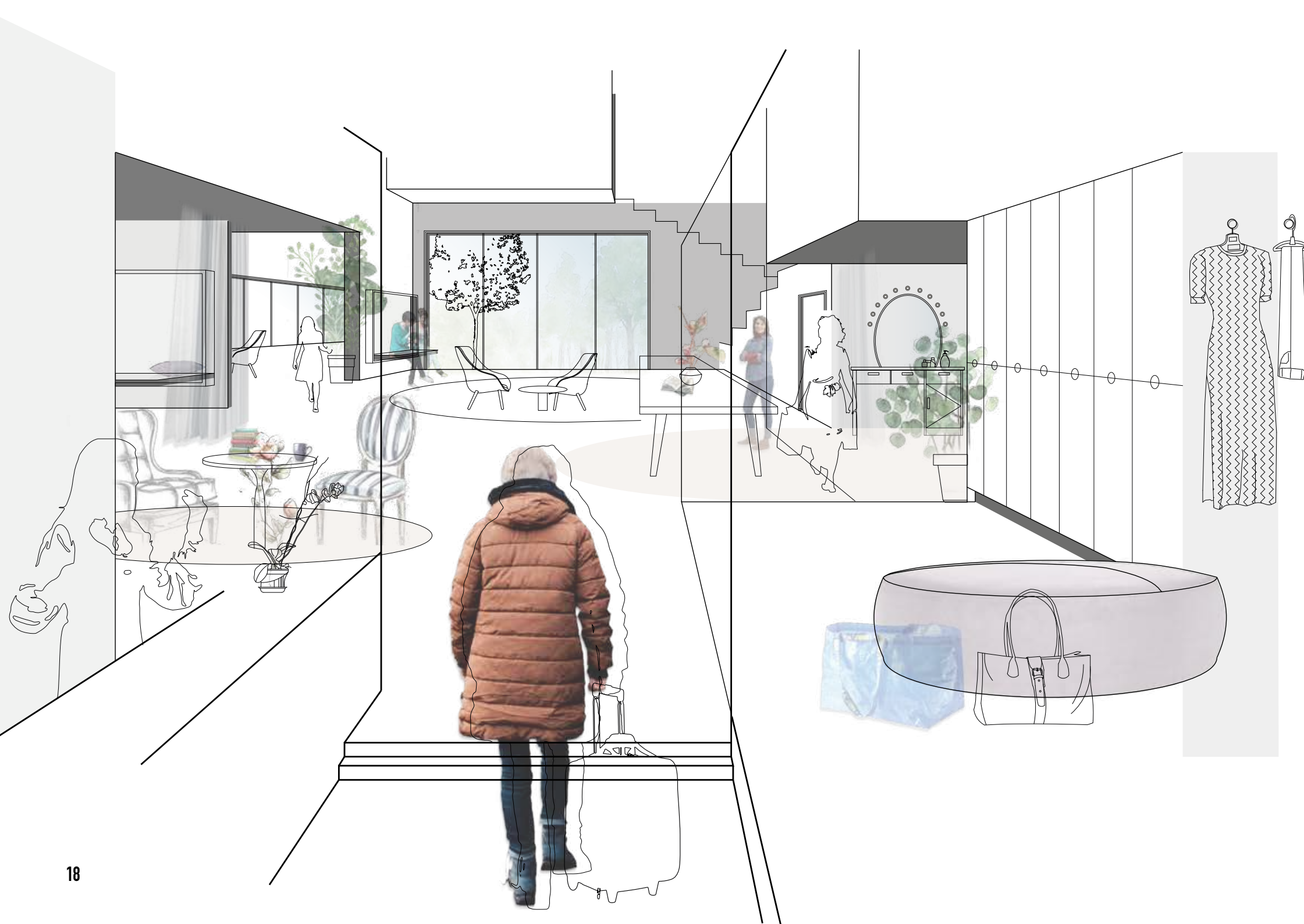
- Byg ikke “herberg”
- Tænk ikke på, hvordan man “plejer” at bygge for hjemløse
- Byg ikke med en institution eller en offentlig arbejdsplads i tankerne:
 - Ingen hård direkte loftsbelysning
 - Ingen automatiske tænd/sluk- løsninger til belysning
 - Ingen grå linoleum med plastik “fejelister”
 - Ingen gule pile indlagt i gulvet
 - Ingen institutionelle skrifttyper
- Ikke grå/hvide støjdæmpende lofter, der sænker loftshøjden, og signalerer institution.
- Byg ikke til en mand på 35 år, der er 180 cm. høj og er fysisk og psykisk sund og rask
- Ingen døre, der ikke kan åbnes begge veje (udover hoveddøren fra gaden ind til slusen)
- Brug ikke farver/tapeter, der i Skandinavien associeres med kvinder, lyserød og småblomstret tapeter.

DO'S

- Inddrag brugere og personale i hele processen
- Byg et hjemligt, indbydende hotel
- Skru op for effekter, der gør stolt og forkæler
- Byg alt til en kvinde på 160 cm, i alderen fra 18 til 80 år
- Byg alt med tanke på, at mennesker med psykiske udfordringer som PTSD, angst, skizofreni, autisme, ADHD, OCD, paranoia, etc. kan få ro, kan overskue et rum eller en gang, og let kan finde vej (se afsnittet Særlige opmærksomhedspunkter)
- Indtænk brugere, der også har fysiske problemer
- Disponér rum, så kvinderne let kan tilgå de vigtigste aktiviteter, særligt hvis de er brugere af natcaféen og værestedet
- Disponér tilstrækkeligt med badeværelser og toiletter. Døre til badeværelser og toiletter skal kunne åbnes begge veje og have en låsemekanisme, så personalet kan låse op
- Indtænk tilstrækkelige vaskemaskiner/tørretumblere til kvinderne fra alle Villa Klares tilbud.
- Disponér plads til luft mellem forbipasserende i gange og passager, så trigger points undgås
- Gør en luksus ud af nødvendigheder: byg en beauty/vaske-café
- Indbyg muligheder for forskellige grader af fællesskab, inkl. at trække sig lidt væk fra fællesskabet
- Sikkerhedskrav og disponering overholdt, uden at gå på kompromis med stilen som et hjem, uden overvågning

- Byg med fleksible rumløsninger, så bygningen kan følge med ændrede behov
- Byg for et personale, der har brug for:
 - Overblik uden det ligner overvågning
 - Mulighed for at trække sig tilbage og få et øjeblik ro
 - Plads til faglig fordybelse
 - Uforstyrrede samtalerum
 - Et safe-room, hvis kvinder bliver meget udadreagerende
 - Garderobe, gerne sammen med kvindernes i lockerrumet
 - Frokoststue
 - Toiletter, flere med bad.
 - Vakemasiner/tørretumblere i samme lokale som kvindernes

- Tænk lyssætning, der kan dæmpes, berolige og skabe hygge, samt skal tillade rengøring
- Tænk overflader, vægge der er behagelige at røre ved, matte, evt. tapeter.
- Gulve, der er praktisk/bæredygtigt linoleum, men lagt i mønstre
- Tænk skiltning/wayfinding ind i fx gulvet, belysning, farver
- Tænk akustik ind som pæn udsmykning, som eksempelvis vægdekorationer/kunst særligt designet til støjdæmpning
- Tænk en farvepalette ind, der er mat og signalerer en skandinavisk kulturforståelse af elegance og eksklusiv stil
- Indbyg muligheder for at få naturen indenfor.

DESIGNVÆRDIER

5 FOR BRUGERE

2 FOR PERSONALE

Designværdierne er destilleret ud fra den antropologiske behovsanalyse og repræsenterer essensen af, hvordan et samlet hus for målgruppen skal designes.

Værdierne præsenteres på de efterfølgende sider med konkrete anbefalinger til deres implementering i de fysiske rammer.

Designværdierne er specifikke for et hus til hjemløse kvinder med psykiske udfordringer, men kan samtidig inspirere design af huse til hjemløse generelt.

Værdierne er steduaafhængige, og skal omsættes i det konkrete byggeprojekt.

For brugerne

- 1) Værdighed/Normalitet
- 2) Køn/Kvindelighed
- 3) Tillid/Anerkendelse
- 4) Selvbestemmelse
- 5) Recovery/Livsmestring

For personalet

- 6) Faglighed/Fordybelse
- 7) Sikkerhed/Ro

DESIGNVÆRDI VÆRDIGHED NORMALITET

Hjemløse kvinder er særligt udfordrede på deres mulighed for at bringe sig selv i orden fysisk og mentalt. Selvom de fleste hjemløse kvinder har deres ydre som første prioritet, afslører deres rullekufferter og megen bagage dem som hjemløse, hvad der ofte leder til stigmatisering og ekskludering.

Kvinderne er vant til at blive behandlet som uværdige.

”Man er På hele tiden, hele dagen. Udenfor. Man slapper aldrig af. Man forsøger at

lave en boble, man kan være i. Men nogle gange eksploderer det hele!

Sjældent indenfor, men når man kommer ud på gaden ... så skal der ikke meget

til at antænde en...

Hjemløs kvinde, der bruger natcaféer

Det er så uværdigt at gå rundt med bukserne fyldt med blod og afføring.

Ikke at kunne finde et gratis toilet, finde et på biblioteket, forsøge at vaske sig.

mens folk hamrer på wc-døren, komme ud og få blikkene. Så er det, man skri-

ger...

*Hjemløs kvinde på Valby station,
lejlighedsvis bruger af Mændenes Hjem*

EKSEMPLER PÅ IMPLEMENTERING AF DESIGNVÆRDIEN

Konkrete anbefalinger

- Der kræses om alle aspekter af indretning i hjemlig hotel-stil, så kvinderne føler sig værdsatte, velkomne, set, hørt, og med ret til at være til
- Der er tilstrækkelige bade faciliteter, toiletter og vaskemaskiner til at betjene alle brugere inden for den tid, der er til rådighed, så de også kan nå at spise, slappe af, sove, etc.
- Soveværelser i natcafé og herberg er i udgangspunktet eneværelser. Der kan bygges fleksibelt, så to-kvinderum kan skilles til to eneværelser. Værelserne skal individualiseres, både gennem farver, indretning og navn
- Der bygges et stort lockerrum med store aflåselige skabe med mulighed for tørring af vådt overtøj og fodtøj opbevaring af bagage, særlige værdipapirer.

Det sværeste at bevare, når man lever sådan her, er ens værdighed.

Men jeg tror, det kan lade sig gøre at få den igen, det tror jeg, men vi har sgu

brug for hjælp til det ...

Hjemløs kvinde, der med mellemrum har brugt Café Klare gennem 2 år

DESIGNVÆRDI KØN KVINDELIGHED

Kvinder er generelt lavere end mænd, og er mindre fysisk stærke. Kvinderne på Café Klare kan være udmattede efter en lang dag på gaden.

Mange brugere gør trods de logistiske udfordringer en stor indsats for at være velsoignerede og udtrykke deres kvindelighed ved flot tøj, sminke og smykker. Det er svært at få alle de logistiske dele af processen klaret, især når kvinderne, fra de træder ind ad døren, skal våge over deres kuffert, tasker og vasketøj. Indretningsløsninger kan både lette opgaverne og løfte dem til en mere positiv oplevelse, hvor kvinderne føler sig forkælede og dermed får øget overskud.

På Café Klare er der ofte blomster, som brugerne selv tager med og stiller på bordene. Den ekstra indsats fra personalet med at tænde stearinlys og skabe hygge værdsættes meget.

Ved workshoppen med brugere var der flere, der udtalte ønske om at deltage mere aktivt i gøremål, der øger hjemlig hygge, for eksempel tage sig af planter, og lave mad.

Når jeg lukker øjnene og drømmer om min lejlighed, så er der lange hvide gardiner,

masser af planter og friske blomster og stearinlys, og en turkis veloursofa, jeg har

set, og støvede blå vægge og en gyngestol, og flotte puder med broderier . . .

Jeg har glemt, hvad jeg kan lide . . . men jeg bliver glad, når der er tændt stearin-

lys, og blomster her på Café Klare, og måske står et pænt fad, med kager på.

Jeg er jo ikke særlig kvindelig, du ved, og jeg er slet ikke til sådan noget pink,

blomstret, engle og lyskæder... Jeg tror, man skal huske, at det er alle kvinder altså

bare ikke – automatisk.

Kvinder, der for tiden kommer på Café Klarer

EKSEMPLER PÅ IMPLEMENTERING AF DESIGNVÆRDIEN

Konkrete anbefalinger

- Ved indretning inddrages kvinderne aktivt
- Alle mål for hylder, skabe, bordflader, vaske, toiletter, trappetrin, kroge, etc. skal modelleres efter en kvindekrop
- Skabslåger, døre etc må ikke være tunge at åbne og lukke
- Der laves et kombineret vasketeria, beauty og café-område, så brugerne kan vaske tøj, ordne sig, og hygge mens tøjet vasker
Det ligger tæt på lockerrummet med aflåste skabe, så kvinden har let adgang til sine ting. Beauty-området er indrettet som salon med flotte spejle og varm lyssætning
- Badeværelser indrettes med varme i gulvet og god udluftning, dæmpbar belysning, over- og håndbruser, shampoo/balsam/sæbe i vægfaste dispensere i god kvalitet, hygiejnebindsautomat med gratis nat-/dagbind og tamponer. Detaljer som rist til at stille skoene, hylder til toilettaske, en god stol etc i hotel-stil skal være indtænkt. Dugfrit spejl omkranset af blødt lys og indbygget forstørrelsesglas. Et lille skab til gulvskraber, spand mm.
- Undgå stereotyper af “feminint design” såsom blomstret tapet, pastelfarver mm. Brug i stedet klassisk nordiske matte farver, håndtag mm i messing eller anden god kvalitet
- Det ny Villa Klare skilt, logo og indgang skal gerne signalere hjemlighed og velkommenhed, men også kraft, stolthed og power
- Se “særlige opmærksomhedspunkter” for konkrete anbefalinger målrettet kvinder med psykiske udfordringer og voldsrelaterede traumer.

Ved workshoppen blev der talt om der bl.a. om et muligt nyt logo til udskiftning af

det nuværende Café Klare logo med en kvinde sovende på en sofa.

Kvinderne kom med forskellige ideer, og der var enighed om, at logoet og skiltet

gerne måtte signalere stolthed og power!

DESIGNVÆRDI TILLID ANERKENDELSE

Hjemløse kvinder har oplevet mange svigt og beskriver, hvordan de altid er på vagt og ikke kan stole på nogen. At skabe tillid er en central prioritet for alt Café Klare's personale, og de tillidsfulde relationer er netop udgangspunktet for trivsel og ro, samt accept af rådgivning og videre forløb. Omvendt skaber mistillid hurtigt uro.

En del af kvinderne udtaler, at de ikke vil bruge andre tilbud end Café Klare, hvor de har skabt relationer og tillid til personalet. Deres ønske om at deltage mere aktivt i aktiviteter i Café Klare er svære at rumme i de nuværende lokaler, mens Villa Klare vil kunne skabe rammerne for det. Det vil skabe grobund for større anerkendelse af kvindernes kunnen.

Jeg stoler ikke på systemet, men jeg stoler på folkene her på Café Klare.

De er ikke en del af systemet, eller det er de jo lidt, men ikke sådan rigtigt.

Bruger af Café Klare

Jeg malede en væg, og det var jeg faktisk ret god til. Det var fedt, at de

havde tillid til mig, at de troede på, jeg kunne gøre det. Jeg har jo malet mine

lejligheder før.

Bruger af Café Klare

EKSEMPLER PÅ IMPLEMENTERING AF DESIGNVÆRDIEN

Konkrete anbefalinger

- Når kvinden træder ind i Villa Klare i det, der fremtræder som en hotellobby, skal hun kunne se personalet på kontoret, hun skal kunne overskue hele området af lobbyen med indgange til tilgrænsende faciliteter (lockerrum, fælleskøkken, vasketeria/beautycafé, værksted, natcaféens og værestedets fællesstue, indgang til krisecenter/herberg etc.), og hun skal kunne se kantzoner i lobbyen med mulighed for at trække sig væk fra fællesskabet
- Fællesstuen i natcaféen og værestedet skal have plads til klap-ud senge langs vægge, så kvinder, der er utrygge ved at sove for langt fra personalet, kan sove i fællesstuen. Kvinderne, der benytter værestedet om dagen, kan bruge enkelte klap-ud senge som sofaer
- Villa Klare har et værksted med mulighed for at udfolde kreative evner og tjene penge på sit sociale frikort. Med til værkstedet hører en "tøjbutik" til udstilling af doneret tøj, og et depot til donationer
- Lad arkitekturen udvise anerkendelse af kvinderne som mennesker, der fortjener indbydende og gennemtænkte fysiske rammer, der inviterer dem til at bruge deres evner og færdigheder.

Tillid er virkelig en grundpille i mit arbejde, ja i vores alles arbejde, med

kvinderne her på Café Klare. Det kræver virkelig tid og tålmodighed at vinde

deres tillid. Det kan tage meget lang tid . . . og man skal tænke sig om hele

tiden, så den tillid, man langsomt har opbygget, ikke bliver brudt.

Vi taler rigtig meget indbyrdes i personalegruppen om tillidsopbygning.

Medarbejder på Café Klare

DESIGNVÆRDI SELVBESTEMMELSE

Et af de ord, der går igen i interviews er magtesløshed.

Kvinderne beskriver deres magtesløshed over ikke at kunne bestemme over eget liv, om de må lukkes ud og ryge, om de vil sove i enerum eller hvem de vil sove med, hvad de vil spise hvornår, hvornår de vil bade, benytte toilettet, vaske tøj, slukke lyset på soveværelset, etc.

I de nuværende trange rammer og uhensigtsmæssigt disponerede rum er dagligdagen nødt til at have flere regler og stop-klodser for kvindernes frie udfoldelse.

Under valideringsworkshoppen med brugere, talte kvinderne bl.a. om muligheden for selv at bestemme, om man vil se TV eller ej, og hvilket program. I det nuværende Café Klare er der et TV i fællesstuen, og alle andre er tvunget til at se – og høre – det program, der kører.

Der er så lidt, kvinderne kan bestemme i deres liv, at de ofte i ren frustration kan

blive helt vildt vrede over de små ting. Raseri over, at en anden har taget deres va-

sketid til tøjvask o.l. Det kan man så godt forstå. når de få ting, de faktisk kan gøre,

heller ikke fungerer. Så er der jo intet tilbage, som de selv kan bestemme.

Medarbejder på Café Klare

Jeg ville ønske, jeg kunne lave min egen mad, jeg elsker at lave mad. Det er noget,

jeg kan. Og så det selv at kunne bestemme, hvad man skal spise, mere grønt. . .

Bruger af Café Klare

EKSEMPLER PÅ IMPLEMENTERING AF DESIGNVÆRDIEN

Konkrete anbefalinger

- Et fælleskøkken skal etableres centralt i tæt forbindelse med fællesstuen, så kvinderne kan lave mad selv eller i fællesskab, og duften af mad kan sprede hjemlig hygge. Fra køkkenet skal kvinderne kunne overskue fællesstuen og indgangen
- Der skal være et udendørsområde, et afgrænset atrium eller gårdrum, evt. med sansehave, som kvinderne kan gå ud til uden at bede personale lukke sig ind og ud. Atrium bruges til rygning, evt. grill, det skal have kantzoner, der inviterer til små samtaler eller alenetid
- Der etableres eneværelser i natcafé og herberg/krisecenter
- Der skal være en TV- hjørnezone i forbindelse med fællesstuen i natcafé/værested , men lydmæssigt afsondret fra resten af fællesstuen, og der skal i tilgift være et særligt rum til TV, film, foredrag og bibliotek.

Der er mange regler på herberger og sådan nogle steder, som man skal

overholde. Det skal der faktisk være, for at et overfyldt herberg eller en natcafé

kan fungere. Men der er også nogle regler, der ikke er logiske, og det er jo ikke

mine regler. Man er altid underlagt andres regler – altid!

Hjemløs kvinde, bruger af Café Klare

DESIGNVÆRDI RECOVERY LIVSMESTRING

I 2021 fik kvinderne på Café Klare mulighed for at vælge, hvad de ville bruge en sum penge på. De valgte et recovery-forløb, en gruppebaseret personlig forandringsproces faciliteret af en tidligere hjemløs kvinde uddannet som recovery mentor. Kvinderne var meget begejstrede for forløbet og ønsker sig mere.

Livsmestring har mange facetter for Café Klares brugere og involverer aktiviteter til oparbejdelse af fysisk og mental trivsel. Der er brug for sundheds- og socialfaglige tilbud, samt behov for brugerne at kunne engagere sig i gøremål som håndværk, madlavning, etc. Deltagelse i almindelige daglige gøremål omkring et hjem er i tråd med *Housing First* princippet, omsat til denne særligt sårbare målgruppe.

Ved workshoppene fremsatte en af kvinderne ønsker om plads og støtte til at starte egen virksomhed igen, evt. nogle kontorfaciliteter og mulighed for at tilknytte en virksomhed til adressen.

Jeg ønsker mig min egen lejlighed

At kunne være inde hele døgnet

At få noget hjælp til mine problemer

*Håndskrevne sedler lagt anonymt i "Ønskebrønden",
en brugerinddragende brevkasse*

EKSEMPLER PÅ IMPLEMENTERING AF DESIGNVÆRDIEN

Konkrete anbefalinger

- Der er behov for et fællesskøkken i fællesrummet, så kvinderne kan lave mad selv
- Der er brug for sundhedsrum og samtalerum, værksted til produktion med et område til "tøjbutik" med doneret tøj samt depot til donationer, et wellness/yogarum, et træningsrum, samt et TV/film/biblioteks/foredragsrum. Indgangen til rummene skal kunne overskues fra lobbyen og personalekontoret i lobbyen
- Disponering og design af rum skal give mulighed for at øve sig i forskellige grader af fællesskab, dvs. give mulighed for at kunne sætte sig i kantzoner af aktiviteter og langsomt trække sig tættere på, i takt med at tillid og mod øges
- Det gennemgående design skal være et hjemligt hotel, så brugere øver sig i at have eget hjem og fjerne sig fra det institutionelle.
- Indretningen skal gøres så fleksibel som muligt, så rum kan tjene skiftende formål evt. med skillevægge mm.
- Villa Klare skal være handicapvenligt.

DESIGNVÆRDI FAGLIGHED FORDYBELSE

Når personalet spørges direkte om, hvilke tiltag, der ville forbedre deres arbejdsliv og give dem større arbejdsglæde, bliver der for alles vedkommende svaret med forslag fokuseret på brugernes behov. Det er et krævende arbejde, der udføres, med stor faglighed og engagement. Villa Klare skal være et sted med rammer, der understøtter den gode faglighed.

Det værste er, der aldrig er et stille øjeblik eller sted, hvor man kan føre en

koncentreret samtale med en kvinde. Det er så frustrerende.

Jeg hader det, men allerede når jeg indleder en samtale med en kvinde, tænker

jeg på, hvordan jeg kan afslutte den, for der er flere kvinder, der har brug for min

hjælp, og jeg har jo lige lovet hende og hende. . .

Du sidder i midten af en samtale med en kvinde og kan mærke, du endelig er ved

at nå frem til noget utroligt vigtigt, der er en intimitet og tillid. . . og så BANG, så går

døren op, eller det ringer på dørtелефonen, eller en kvinde råber. Og på to sekunder

er det hele væk, puf!

Medarbejdere på Café Klare

EKSEMPLER PÅ IMPLEMENTERING AF DESIGNVÆRDIEN

Konkrete anbefalinger

- Personalet skal have et særskilt rum til faglig fordybelse, kun med det formål. Det skal ligge i forlængelse af personalekontoret
- Villa Klare har samtalerum og et særligt rum til socialrådgivning. Funktionsrum skal kunne benyttes som samtalerum, når de er ledige
- Brugere skal kunne tilgå vigtige funktioner og gøremål uden personalets hjælp, eksempelvis hente noget i sin kuffert, ryge i atrium, bruge værkstedet, bruge vasketeria/beauty café, se film og læse i TV/film/biblioteks/foredrags rummet
- Personalets vigtigste funktioner skal ligge tæt på personalestuen for at minimere spildtid, dvs. personaletoilet og -bad samt depot. Stillerum/overvågningsrum med liggeplads til en kvinde, der har det dårligt, skal være i direkte forbindelse med kontoret i lobbyen.

DESIGNVÆRDI SIKKERHED RO

Personalet er erfarent i at forudse trigger points og tackle dem, så uro og konflikter minimeres. Men med psykisk udfordrede kvinder på meget trang plads er opgaven sværere og kræver en større indsats af personalet.

Jeg tænker ikke så meget på sikkerhed på mine vagter. Man bliver mindet om det,

når man tager sin overfaldsalarm om halsen, men ellers ikke.

Jeg tænker mere på ikke at træde ind over kvindernes “comfort zone”, som man jo

let kommer til her, særligt i det lille bitte køkken, men det er mere pga. deres

psykiske udfordringer, at man kan mærke, de bliver usikre og bange, hvis man

står for tæt. Ikke fordi jeg tror, de vil mig noget dårligt.

Medarbejdere på Café Klare

EKSEMPLER PÅ IMPLEMENTERING AF DESIGNVÆRDIEN

Konkrete anbefalinger

- Udover det faglige kontor, der skal være afsondret, skal personalekontorer have overblik til de tilgrænsende funktioner. Personalekontoret i lobbyen skal have kameraovervågning af gadepartiet og mulighed for at “sluse” kvinder ind i lobbyen uden uindbudte gæster. Slusen skal have et vindue ind til personalekontoret, så der hurtigt er menneskelig kontakt. Det er en udfordring at sikre, at overvågningstiltagene designes venligt og imødekommende, som en hotellobby
- Rumdisponeringen i hele Villa Klare skal give maksimalt overblik
- Personalet skal have et safe room i tilfælde af krise, evt kan kontorer designes, så de opfylder kravene
- Rum til samvær, som eks. sundhedsrummet, der også kan bruges som samtalerum mellem personale og brugere, skal have to udgange
- Hvert tilbud har eget personalekontor med overblik over fællesrum og ind-/udgange (natcafé og værested, krisecenter/herberg), og hvert personalekontor har indbygget mulighed for personalet at lægge sig, særligt på de lange nattevagter
- Personalet har aflåselige skabe til garderobe og ejendele, gerne i locker-rummet, samt eget privat aflåseligt mindre skab i personalekontorene.
- Rumdisponeringen i hele Villa Klare skal give plads til en udvidet privatsfære, så mennesker kan passere hinanden uden berøring eller sammenstød.

”Jeg har oplevet to gange at bruge min sikkerhedsalarm, på to år. Der var en

kvinde, der fik en psykose, og vi to personaler trak os tilbage i kontoret og ringede

efter politiet og psykiatrien. Så efterlader man de andre kvinder ude i stuen med

hende, der havde en psykose, det er sgu ikke rart. Jeg var chokeret og ked af, jeg

ikke kunne hjælpe hende. Det må jo ske en gang imellem, de her kvinder får jo

ingen hjælp til deres psykiske sygdomme, men jeg har ikke oplevet, de har været

voldelige imod de andre kvinder. De trækker sig hurtig væk, ikke at sige, at de ikke

kan skændes, men faktisk ikke så meget, som man tænker, de ville “

Medarbejder på Café Klare

SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER

I tilgift til designværdierne sammenfattes her nogle væsentlige konkrete opmærksomhedspunkter, som berører disse kvinders helt særlige psykisk udsatte situation. På den ene side udviser kvinderne enorme personlige ressourcer i deres navigation i et liv som hjemløs kvinde, på den anden side bærer de fleste på udiagnosticerede og uerkendte psykiske sygdomme. Mange er stofafhængige eller har et alkoholmisbrug. De fleste af kvinderne har desuden voldsrelaterede traumer og oplever fortsat diverse former for vold i deres dagligdag som hjemløse, herunder fysiske, psykiske og seksuelle overgreb, samt social eksklusion.

Opmærksomhedspunkterne skal bidrage til, at kvinderne ikke udfordres unødigt og i stedet støttes i at opbygge overskud. De bygger først og fremmest på observationer og interviews under feltarbejdet i Café Klare, besøg og interviews i andre tilbud, og underbyggende litteraturstudier.

Konkrete temaer og anbefalinger, hvoraf nogle er berørte under designværdierne:

Fysisk plads

Studier på psykiatriske hospitaler viser, at størrelsen på psykiatriske afdelinger har betydning for aggressiv adfærd; jo mere plads, jo mindre aggression. Feltarbejdet på Café Klare vidner om flere trigger points direkte relateret til pladsmangel og tranghed. De psykisk sårbare kvinder har brug for mere personlig plads, deres intimzone skal være større. Samtidig har de brug for at kunne trække sig tilbage, også mens de stadig er en del af fællesskabet.

- Ene- eller dobbeltværelse, lydisolerede skillevægge
- Brede gange og passager
- Plads i fællesarealer til at krydse hinandens spor med luft imellem
- Flexibilitet i indretning til, at kvinder kan sidde (også spise) alene, samtidig med, de er i kantzoner af fællesskabet. Afskærmning eller “zenzoner” i form af nicher, stole, planter, mm.

Overblik

Det er særligt vigtigt for disse kvinder at kunne overskue et rum, når de træder ind i det. Samtidigt skal de fra rummet kunne se, hvem der træder ind i det.

- Døre ind til gange og fælleslokaler skal give mulighed for at se, hvad der befinder sig på den anden side
- Indgangen til et fælleslokale skal ligge, så kvinden straks kan overskue så meget som muligt af lokalet, når hun træder ind
- Hvert rum skal indrettes, så kvinderne kan se indgangen/indgangene fra der, hvor de sidder eller foretager sig deres ærinde.

Lyde

Lyde, især høje, pludselige eller vedvarende lyde, kan være meget stressende for kvinderne.

- Lydisolering og lyddæmpning af gulve, lofter, vægge
- Placering af støjende aktiviteter med tanke på mulighed for lydafsærmning og at trække sig til mere stille kantzoner.

Lys

Kvinderne har i interviews ofte direkte nævnt “institutions-lys” som et nedværdigende, ubehageligt lys. Det varmere lys giver mere velvære og et bedre indtryk af spejlbilleder. En del studier arbejder direkte med lysets indvirkning på psykisk velbefindende.

- Lysdæmpning skal være en tilvalgt manuelt styret mulighed, ikke automatisk tænd-sluk, som kan være angstprovokerende, hvis en kvinde sidder alene i mørke fx på badeværelset

- Naturligt lys så meget som muligt, med mulighed for afskærmning
- Undgå kunstigt “institutionslys”, vælg varme toner (dog med mulighed for skarpere lys til rengøring).

Dufte/lugt

Dårlig lugt er et trigger point, mens gode dufte, der associeres med hjemlig hygge, normalitet, forkælelse, etc. kan være beroligende. Hvorvidt duften af specielle madvarer opfattes positivt eller negativt kan være meget forskelligt fra person til person, og har også kulturelle rødder.

- Mulighed for god udluftning og nem rengøring overalt, især på toiletter, badeværelser og fælleskøkken
- Mulighed for at vælge ikke at udlufte fælleskøkkenet straks, så gode dufte kan brede sig og skabe velvære og ro
- Dispensere på badeværelser og toiletter fyldes med velduftende hudskånsomme produkter.

Badeværelser

Kvindernes psykiske sygdomme kan gøre det svært at tåle vand over hele kroppen på en gang eller at tåle almindelige afløb, hvor oplevelsen af at blive “suget ud” kan fremprovokere angst. Mange kvinder har oplevet overfald eller voldtægt, og skal kunne bruse sig med selvvalgt vandstyrke på enkelte kropsdele ad gangen.

SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER

- Brusebadet skal have en håndbruser, så man selv kan styre, hvor og hvor hårdt vandet rammer
- Afløb i brusebadet skal gerne være i “usynligt” design, for eksempel langs væggen
- God udluftning er vigtig, samt at spejlene er dugfri, så kvinden kan se sig selv i spejlet (hun skal ikke opleve, hun er “forsvundet”).

Toiletter

Fællestoiletter med udsyn til andres ben, høj lyd af andres snakken, og uden overblik over, hvem der kommer ind, skaber stor utryghed for kvinderne. Toiletter skal derudover kunne dække behov for hurtig vask af kropsdele.

- Toiletter skal være enkelttoiletter med vask mm
- Toiletter skal have bidet eller en ekstra lavere vaskekumme til vask af fødder eller andre kropsdele.

Låse

Kvinderne oplever uro ved ikke at vide, om nogen kan bryde ind til dem. Dørene skal kunne låses, men samtidig skal personalet kunne komme ind.

- Aflåselige døre med tydelige skilte om “optaget”, så der ikke ruskes i døren udefra
- Personalet skal kunne låse sig ind i nødstilfælde.

Overordnet funktionsbeskrivelse

Det fremtidige Villa Klare forventes at indeholde følgende tilbud:

- Natcafé
- Værested til dagtimer
- Kombineret krisecenter og herberg (Sammenkoblingen er mulig, fordi målgruppen er udsat for diffus vold og ikke skal skærmes fra enkelte voldsudøvere. Desuden har de ikke børn med sig jf. Café Klare)
- Hvad angår små lejligheder, udgående teams til fraflyttede brugere, botilbud med støtte, og et forsøgsprojekt med lånelejlighed til familiebesøg, er dette muligheder til senere overvejelse.

Tilbuddene deler flest mulige kvadratmeter og faciliteter for bedst mulig udnyttelse af ressourcer, mens andre faciliteter kan være afsondret, afhængigt af behov.

Natcafé og værested deler:

- Lockerrum
- Fællesstue
- Fælleskøkken
- Bade og toiletter

Krisecenter/herberg har egne ditto, på nær lockerrum, da beboere på krisecenter/herberg opbevarer ejendele på eget værelse. De øvrige funktionsrum kan tilgås fra lobbyen.

- Atrium, rygegård
- Sundhedsrum
- Samtalerum
- Vasketeria/Beautycafé
- Wellness/Yogarum
- Træningsrum
- TV/film/foredrags/biblioteksrum
- Værksted med depot for donationer og “tøjbutik”
- Stillerum/overvågningsrum med en liggeplads og personaleovervågning.

Mindre funktionsrum kan, som tidligere nævnt, fungere som ekstra samtalerum.

Krisecenter/herberg samt natcafé og værested benytter funktionsrummene med tilgang fra lobbyen. Der er ikke tænkt decideret afsondrede afsnit, dvs. kvinderne fra krisecenter/herberg tænkes frit at kunne besøge fællesstuen i natcaféen og værestedet. Der vil evt. være behov for at afsondre krisecentret/herberget fra natcaféen og værestedet, hvis for eksempel kvinder i natcaféen er særligt udadreagerende og kvinder i krisecentret skal skærmes. Denne mulighed skal indarbejdes i rumløsningen.

I tilgift har Villa Klare følgende funktioner kun for personale:

- Kontor, fagligt kontor
- Personalet toilet og -bad
- Frokoststue med indbygget køkken og hygge/afslapnings/hvilezone
- Maddepot med plads til kummefrysere, opbevaring mm til donationer
- Garderobe kun til personale, gerne i lockerrummet
- Evt. centralkøkken.

Da Café Klare ikke for nuværende har besluttet, hvilke typer udslusningstilbud til mere langvarige eller permanente boformer Villa Klare skal rumme såsom små lejligheder, udgående teams, “skæve boliger”, botilbud med støtte eller forsøgslejlighed til familiebesøg, koncentrerer anbefalingerne sig her om natcafé, værested, krisecenter og herberg.

FUNKTIONS- OG RUMDISPONERING

Kvindernes og personalets rejse gennem Villa Klare skal understøttes, og personalets ressourcer skal udnyttes bedst muligt. Funktions- og rumdisponeringen er her vigtig, med særligt fokus på gode naboskaber og minimering af trigger points.

Her bringes eksempler.

Velkomstområdet, Lobbyen

Dette område er det første, brugeren møder, når hun træder ind ad anden slusedør. Det ligger som et centralt trafikalt knudepunkt i Villa Klare. Lobbyen giver adgang til alle øvrige tilbud og funktioner i Villa Klare.

Lobbyen skal have gode naboskaber efter designprincipper og opmærksomhedspunkter til:

- Lockerrummet
- Fællesstuen, der deles af værested og natcafé
- Personalekontoret i lobbyrummet
- Toiletter for alle brugere i værested og natcafé, samt alle funktionsrum, og til personalet
- Vasketeria- og beautycafé
- Samtalerum (kan også ligge ved fællesstuen)
- Værksted med “tøjbutik” og depot
- Yoga/wellnessrum
- Træningsrum
- Indgangen til øvrige tilbud (herberg og krisecenter)
- Flere kantzoner med mulighed for tilbagetrukthed
- TV/film/foredrag/biblioteksrum.

Lobbyen skal designes med opmærksomhed på at undgå trigger points:

- Ikke for tæt på natcaféens soveværelser
- Trafik til og fra funktioner skal ikke forstyrre de rolige kantzoner
- Personalet skal være det første, brugeren møder (hotelskranke)
- Slusen kan virke afskrækkende og lukket, der skal tænkes i noget transparens fra kontoret.

Fællesstuen delt af natcafé og værested

Fællesstuen er hjertet af Villa Klares aktiviteter i natcaféen og værestedet i dagtimer. Der skal indtænkes gode naboskaber til:

- Lobbyen
- Soveværelser til brugere af natcaféen
- Badeværelser og toiletter til brugere
- Samtalerum
- Sundhedsrum
- Fælleskøkken
- Maddepot.

Der skal være plads til sovende kvinder i fællesstuen, tæt på personalet. Der skal være mulighed for at spise og sidde for sig selv i mindre grupper og flere samlet.

Personalekontoret i lobbyen

Her skal designet indtænke gode naboskaber til:

- Kontor til faglig fordybelse
- “Safe room”
- Personalet toilet og -bad
- Stillerum til overvågning af kvinder, der har det dårligt
- Lockerrum med personaleskabe.

Skranken i personalekontoret eller fladen ud til slusen skal ikke virke for lukket, og samtidig skal personalet kunne beskyttes.

FUNKTIONS- OG RUMDISPONERING EN KVINDES BRUGERREJSE

De to brugerrejser for henholdsvis en hjemløs kvinde og en medarbejder i Villa Klare, er udfærdigede for at visualisere, hvordan Villa Klares arkitektur, design og indretning, samt funktionernes placering i forhold til hinanden, kan have betydning for at:

1. Minimere trigger points, som kan skabe konflikt og sammenbrud blandt kvinderne. Samtidigt skal funktionernes placering skabe tryghed, tillid og ro,
2. Mindske tidsspild hos personalet og samtidigt sikre plads og rum til relationsarbejde, fagligt arbejde og sikre en generel højere arbejdsglæde.

Begge brugerrejser er baseret på de typiske brugerrejser, vi kender fra Café Klares nuværende brugere.

En hjemløs kvindes brugerrejse i Villa Klare

En kvinde kommer en kold, regnfuld formiddag i november trækkende med sin rullekuffert og tre tasker hængende over skulderen. Hun føler sig træt, halvsyg og har ondt i fødderne, hendes hoved er fyldt med dårlige tanker. Hun har set en folder på det bibliotek, hun sad og hvilede sig på i går. Folderen beskrev et sted, der hed Villa Klare. Et sted kun for kvinder uden tag over hovedet – et slags pensionat.

Indgangen

Kvinden får øje på et lysende skilt “Villa Klare”, og ser et indgangsparti, der ligner en café foran et hotel. Hun går forsigtigt nærmere, ser et skilt med “Velkommen” på flere sprog, ringer på, og hører en stemme sige “Velkommen inden for”. Gennem hoveddøren kan hun se en flot entré. Døren buzzes åben, hun trækker sin kuffert ind, og ser en person bag en rude, der smiler og siger hej. Der lyder endnu et buzz, og den næste dør åbnes også automatisk.

Lobbyen/velkomstzonen

Kvinden træder ind i et stort rum, der ligner en hotellobby, med en mosaikvæg, palmer og flotte farver, og en biopejs. Medarbejderen, der lukkede hende ind, kommer ud fra et kontor med en åben skranke som på et hotel. Medarbejderen byder hende velkommen, og de går sammen hen til

FUNKTIONS- OG RUMDISPONERING EN KVINDES BRUGERREJSE

et afskærmet hjørne i lobbyen. Her fortæller medarbejderen kvinden om Villa Klare. Efter en halv times samtale krydser de sammen lobbyen og går ind af en dør, hvorpå der står “Lockerrum”.

Lockerrum

Lockerrummet er firkantet, med mange store skabe langs væggene, og et stort bord i midten. Hun vælger et skab med en påmalet bregne, det ved hun, at hun kan genkende. Hun får en kode af medarbejderen, sætter sin kuffert og to tasker ind, stiller sine våde støvler på risten, hænger sin frakke og sætter sin mobiltelefon til opladning i stikket inde i skabet. Hun tager sin mindste taske over skulderen og låser sit skab.

Toiletter

I lockerrummet er der en dør, der fører ind til nogle toiletter. Kvinden skynder sig derind, vasker sine fødder i den lave vaskeumme ved siden af toilettet, og ordner sin makeup. Da hun snart skal have menstruation, tager hun to hygiejnebind i automaten. Medarbejderen venter udenfor, og de går sammen de 10 meter hen til værestedet.

Værestedet

Kvinden træder ind i en stor stue. Hun kan fra indgangen tydeligt se alt, hvad der foregår i hele stuen. I et køkken i den fjerneste ende af stuen står nogle kvinder og anretter mad. I stuens andet hjørne sidder tre kvinder og ser tv henslængt i en hjørnesofa, lidt gemt væk bag en plantevæg. I den del af stuen, der ligner en hyggelig restaurant, er to kvinder ved at dække op til frokost på flere af de runde borde. Hun hilser på en medarbejder, der står bag en skranke, der fører ind til et kontor, hvor der sidder en anden medarbejder og arbejder. Medarbejderen der har fulgt hende siden hun kom ind i Villa Klare inviterer hende på frokost. De spiser sammen, mens de sidder på en af de udslåede sofa/senge, der hænger på væggen, så kvinden kan sidde roligt og observere alt i stuen.

Socialrådgiverkontoret

Kvinden har fået stjålet sit pas, sine kort, og sine få kontanter, så hun vil gerne tale med nogen, der kan hjælpe hende. Medarbejderen guider hende tilbage til lobbyen, som de går igennem hen til en bred dør, hvorpå der på flere sprog står “Hjælpecentralen” og med mindre skrift “socialrådgiverkontoret”. De to socialrådgivere sidder allerede og taler med hver deres kvinde, så den nyankomne hilser, og sætter sig i kontorets hyggehjørne bag en halvhøj bambusvæg og drikker en kop kaffe fra kaffemaskinen.

FUNKTIONS- OG RUMDISPONERING EN KVINDES BRUGERREJSE

Efter mødet med socialrådgiveren aftales det, at kvinden skal komme igen i morgen. Socialrådgiveren og kvinden har talt meget om kvindens fødder, der volder hende mange smerter.

Socialrådgiveren spørger, om hun må følge hende hen til Villa Klares sundhedsrum, til deres sygeplejerske, kvinden svarer hurtigt ja.

Sundhedsrummet

Rummet de træder ind i ligner ved første øjekast en lægeklinik. Det er malet helt hvidt og med en briks og hvide skabe. Men da kvinden vender sig om imod en stemme, der siger “velkommen til, jeg er sygeplejersken” ser hun, at rummet er delt, både med et tungt gardin og med farverne. Sygeplejersken sidder i en af de tre bløde lænestole i hjørnet, der ligner en hyggelig dagligstue. Socialrådgiveren og kvinden sætter sig også i de bløde stole og småsnakker, indtil kvinden føler sig tryk nok til at komme over på briksen og få undersøgt sine fødder.

I mellemtiden har kvinden fået menstruation og er blødt igennem sine bukser. Kvinden og socialrådgiveren beslutter, at kvinden skal i bad nu og have vasket sit tøj, og samtidigt kan få vasket alt hendes beskidte tøj, der ligger i hendes rullekuffert. De går sammen igennem lobbyen, hvor socialrådgiveren spørger en medarbejder fra personalekontoret, om hun lige kan hjælpe kvinden videre til tøjdepotet og bagefter badeværelset og

vaskeri/beauty-caféen. Socialrådgiveren siger “Hej, vi ses i morgen”, og går tilbage ind ad døren til “Hjælpecentralen” “socialrådgiverkontoret”.

Værkstedet/butik og tøjdepot

Kvinden og medarbejderen går igennem lobbyen og ind ad en dør. Bag døren er der et stort rum, hvoraf den ene del ligner en blanding af en planteskole og et værksted med symaskiner, den anden del ligner en tøj-butik.

Kvinden stiler målrettet imod tøjbutikken, gennemgår tøjet på bøjlerne, finder en flot, næsten ubrugt, helt ren kjole lige i hendes størrelse, finder et håndklæde, samt noget helt nyt undertøj, der lige er blevet afleveret af en butik.

Med sit ny erhvervede tøj går kvinden sammen med medarbejderen gennem lobbyen til lockerrummet. Kvinden låser sin kuffert ud og lægger den på bordet i midten af rummet og hiver alt sit beskidte tøj ud. Sammen lægger de det beskidte tøj i en af rullevognene under bordet, sætter kufferten tilbage, og låser skabet. De kører sammen rullevognen med beskidt tøj gennem lockerrummets nr. 2 udgang, direkte ind i et rum, som ikke ligner et rum, kvinden før har set.

Vaskeri/beauty-caféen

Rummet, kvinden træder ind i med sit vasketøj i rullevognen, er delt i to. Den ene del er lyseblå og fyldt med spejle og borde. Det ligner nærmest et sminkerum for en skuespillerinde. Der er også to frisørstole. I den ene sidder en kvinde tilbagelænet og får vasket hår. Den anden del af rummet er mørkeblåt og ligner en café med masser af vaskemaskiner og tørretumblere, og et bord med en kaffe- og vandbeholder. Der ligger en masse aviser og blade på et af bordene. En anden kvinde, der bor på herberget, inviterer kvinden til at få ordnet hår, når den frivillige frisør kommer i morgen. Det vil hun gerne og takker ja. Kvinden skal til at sætte sit vasketøj over og siger til medarbejderen, at hun ikke vil gå fra sit tøj, mens det vasker. Medarbejderen siger, hun gerne må trille rullevognen med over på badeværelset og vente med at sætte tøjet over til efter badet. Det vil hun gerne.

Badeværelset

Kvinden og medarbejderen krydser lobbyen med rullevognen, hilser på en ny medarbejder i kontoret, går igennem indgangen til værestedet, drejer til højre hvor de kommer til fællesstuen og åbner døren til et badeværelse. Badeværelset minder kvinden om badeværelset på et hotel, hun engang boede på i Paris. Inden hun lukker døren, siger hun til medarbejderen, at hun først er ude om et par timer. Medarbejderen griner og siger “giv dig tid”, der er nok badeværelser og ingen kø.

Medarbejderen når lige at sige, at kvinden kan få sit eget værelse i natcaféen, hvor hun ønskede at overnatte, og at hun kan glæde sig, for det blå værelse er gjort klar til hende.

Kvinden siger tak og på gensyn til medarbejderen og lukker badeværelsesdøren og lægger sit nye tøj på stolen i badeværelset. Da hun har fået alt tøjet af og lagt det ned til det andet vasketøj i rullevognen, står hun med bare fødder på det opvarmede gulv og nyder varmen i tæerne. Hun opdager, at hun har glemt sin shampoo i sin kuffert i lockerrummet. Hun ser så, at der på væggen hænger nogle flotte dispensere med både shampoo/balsam og sæbe/creme, og også en hygiejnebindsautomat med både nat-/dagbind og tamponer. Sæben dufter dejligt, og hun giver sig god tid i badet og håndbruser hele sin krop.

Efter badet tømmer hun sin taske på marmorbordet ved håndvasken for at finde sin make-up. I spejlets bløde lys ser hun bedre ud end længe, synes hun. Hun smiler, lægger make-up, tager sit nye tøj på, der passer godt. Hun nyder synet af sit spejlbillede, samler sine ting, og tager tilbage til Vasketeriaet, hvor hun sætter sit tøj over, og falder i god snak med andre kvinder og en medarbejder. Kvinden føler sig godt tilpas.

FUNKTIONS- OG RUMDISPONERING

EN MEDARBEJDERS BRUGERREJSE

En medarbejders brugerrejse ind i Villa Klare

Frivillige indgår som en nødvendig og vigtig ressource på de fleste kvindekrisecentre. Frivillige indgår derfor også i denne brugerrejse.

Brugerrejsen for en medarbejder er på samme måde som brugerrejsen for en kvinde beskrevet som et scenarie, hvor også personaleressourcer herunder frivillige er optimeret. Medarbejderen i denne brugerrejse har en socialfaglig uddannelse, er ikke socialrådgiver, og har arbejdet to år i Villa Klare.

Lobbyen/Velkomsområdet

Medarbejderen ankommer til Villa Klare. En kvinde, der overnatter i natcaféen, sidder ved et af cafébordene foran Villa Klare og ryger en cigaret. Medarbejderen snakker med hende og låser sig derefter ind ad de to hoveddøre. Hun hilser på vejen på nattevagten igennem glasvinduet i slusen.

Medarbejderen går direkte igennem lobbyen hen til døren til lockerrummet, låser sit private skab op, skifter sko, hænger sin frakke, tager sin taske med og går til personalekøkkenet.

Personaleområder ved indgangen

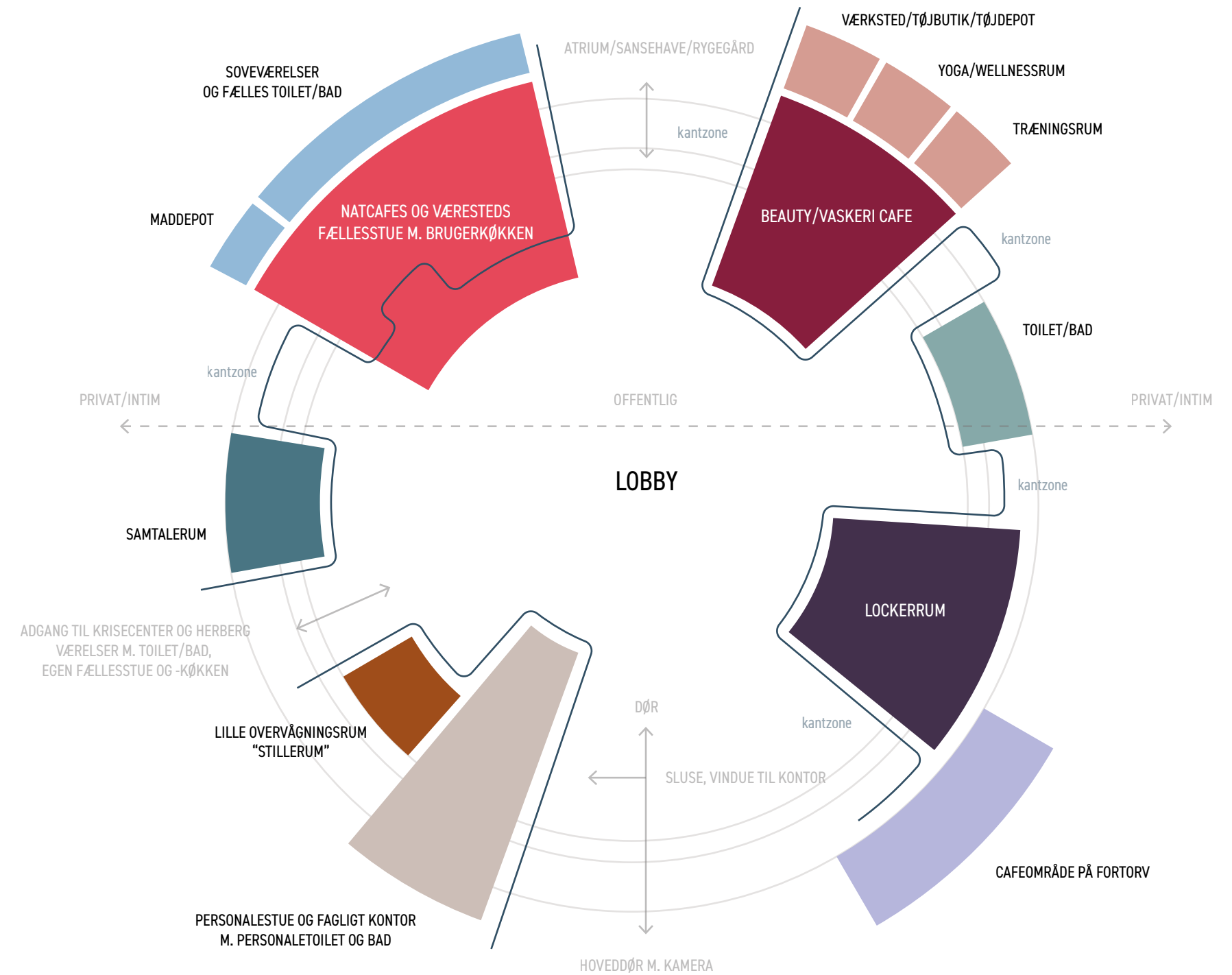
Her småsnakker hun med medarbejdere fra herberget og krisecentret, der lige er mødt ind. De vil gerne have et møde senere på dagen om en kvinde, der har brugt natcaféen og værestedet længe, og nu er kommet op i herberg/krisecentret. Medarbejderen kender kvinden rigtig godt fra værestedet og hendes mange ophold i “stillerummet”, når kvinden havde det dårligt.

Medarbejderen tager to kander kaffe med ned i personalekontoret i lobbyen. Hun stiller sin taske i sit aflåste skab i kontoret. Der afholdes nu “overlap”, en viden- og erfaringsdeling mellem nattevagterne og dagvagter, der lige er mødt ind.

En frivillig medarbejder præsenteres: hun har lige afsluttet sit “Villa Klare frivillighedskursus” og skal nu sidemandsoplæres i at arbejde i personalekontoret i Velkomst/Lobbyområdet.

Medarbejderen har sin første “Vindues”-vagt på 2 timer, hvor hun skal sidde og byde velkommen og sige farvel, og åbne de to automatiske hoveddøre for alle, der ikke har nøgler.

Hun ser i kameraet en kvinde, som ingen i kontoret kan genkende. Kvinden står lidt nervøst foran hoveddøren med en rullekuffert. Medarbej-

FUNKTIONS- OG RUMDISPONERING EN MEDARBEJDERS BRUGERREJSE

deren vender sig imod en kollega og beder hende gå ud på gaden for at byde kvinden velkommen og invitere hende ind.

Kollegaen henter kvinden. Da de to går sammen gennem slusen, hilser medarbejderen kvinden velkommen, og siger sit navn. De går videre ind, og den anden medarbejder viser den nyankomne kvinde rundt. Medarbejderen beder en kollega overtage hendes plads, hun krydser kontoret og går direkte ud på personaletoalet. Hun vender hurtigt tilbage til sin plads, hvor hun sidder sammen med den frivillige og fortæller om Villa Klares velkomstprocedure.

Maddepot

Personalet fra kontoret i herberget/krisecentret har ringet, de mangler ting til morgenmaden. Medarbejderen har afsluttet sin to-timers vinderdagsvagt, krydser lobbyen, og låser op til det store maddepot. Her lægger hun den ønskede mad i rulle vogne og skubber vognen op til herberget/Krisecenteret.

Herberg/krisecenter

Her hilser hun på kvinderne, der spiser morgenmad i fællesstuen. Hun laver en kaffeaftale med en af kvinderne, som hun har snakket meget med. Personalet i herberget/krisecenteret har modtaget en sygdomsmeddelelse.

fra en aften vagt, så det aftales, at medarbejderen kan komme op i herberget/krisecentret og tage et par timer efter hendes dagvagt slutter.

Stillerum/overvågningsrum

En kvinde, der har overnattet i natcaféen er blevet syg og ligger i stillerummet til overvågning. Hun har bedt personalet i kontoret lade døren mellem kontoret og det lille rum være åben, da det giver hende tryghed. Der aftales blandt personalet, at sygeplejersken ser ned til kvinden, når hun kan.

Flow mellem personalesteder og arbejdsopgaver

Medarbejderen går med en af de andre fire medarbejdere op til personalekøkkenet ved fællesstuen. Her spiser hun frokost med medarbejderne fra hele Villa Klare, og næste aften foredrag for alle kvinder og medarbejdere i Villa Klare diskuteres livligt. Hun har efterfølgende tid til 10 minutter i massagestolen, i frokoststuen hjørne.

Herefter går hun til herberget/krisecentret og banker på den kvindes dør, hun har en kaffeaftale med. Efter hun har beundret værelset og den måde kvinden har indrettet det, går de sammen ned i TV/film/biblioteks/foredragsstuen.

PRIVAT/
INDIVIDUEL

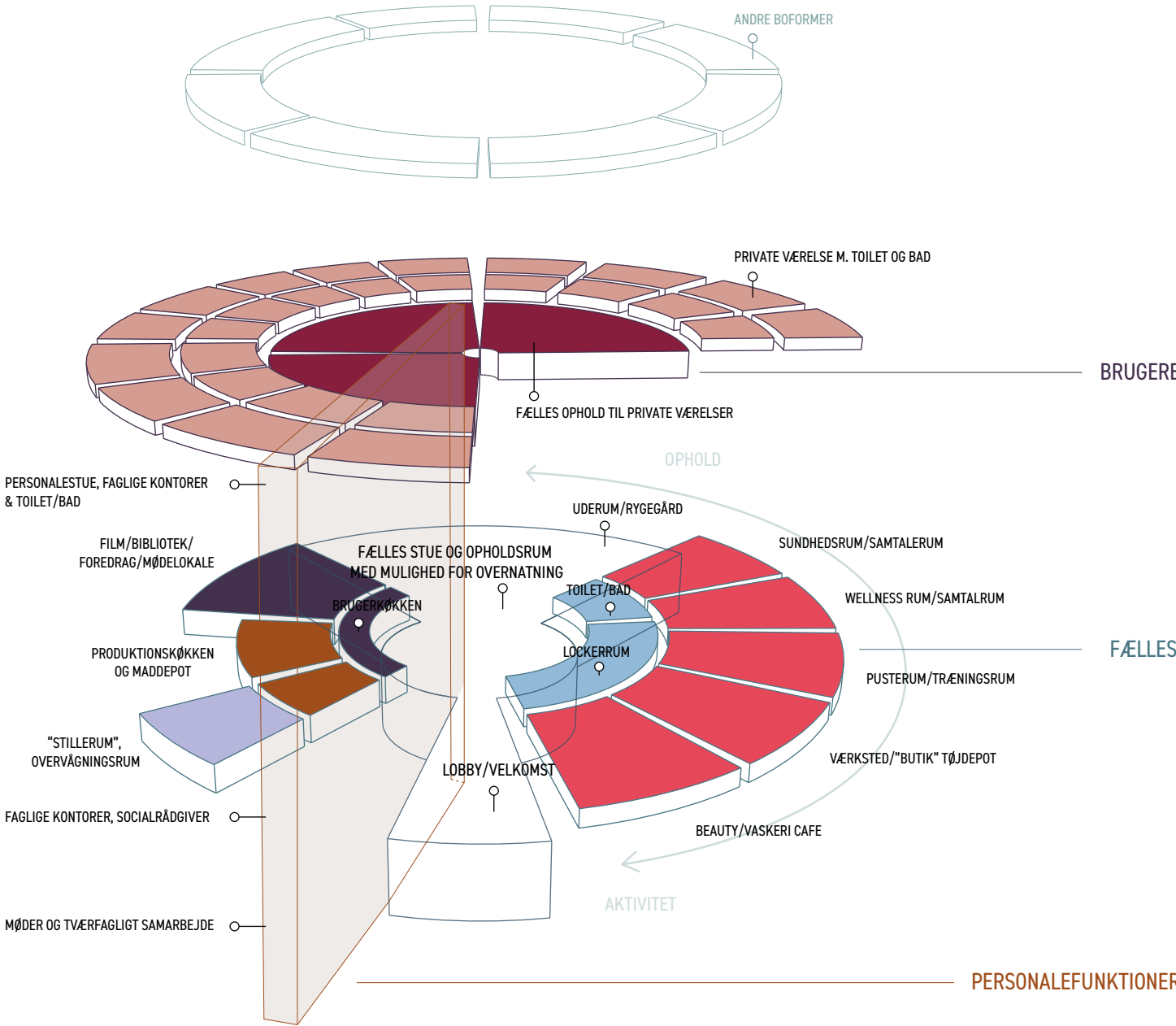
SMÅ
LEJLIGHEDER

HERBERG
KRISECENTER

NATCAFE

VÆRESTED

OFFENTLIGT/
FÆLLESSKAB

FUNKTIONS- OG RUMDISPONERING EN MEDARBEJDERS BRUGERREJSE

Her sidder nogle kvinder fra værestedet og herberget og ser en film på tv, strikker og læser avis, en anden kvinde lægger puslespil ved et bord i hjørnet. De fortæller, at der er filmaften i aften på det store lærred, med popcorn osv. Kvinden siger, hun også kommer. Medarbejderen finder et stille sted, let afskærmet, og sætter sig sammen med kvinden og snakker. Efter snakken siger medarbejderen på gensyn til kvinden og går hen til personalekontoret i værestedet/natcaféen, hvor hun tidligere har aftalt med sine kollegaer at mødes.

De aftaler, at medarbejderen næste dag tager med på besøg til en kvinde, hun har en tæt relation til, i kvindens værelse i herberget. Formålet med mødet er at invitere kvinden til en samtale med en jobkonsulent, der kommer fast i Villa Klare.

Medarbejderens dagvagt er snart slut, men da hun har lovet at tage ekstra timer og hjælpe i herberget/krisecentret, skal hun samle energi og hvile sig lidt. Derfor går hun først op til personalestuen, hvor hun går hen til afslapningszonen i det fjerneste hjørne. Hun trækker en rullevæg hen foran sofaen og ligger udstrakt og hviler sig i 30 minutter.

Efter sit hvil går medarbejderen hen til pusterummet/træningsrummet, hvor der står to kvinder og træner. Hun sætter sig i den ledige romaski-ne, træner i 10 minutter, strækker ud, og går til lockerrummet for at låse

sit skab op, finde sit skiftetøj og håndklæde frem, og går til personaletoi-
lettet med bad. Hun tager et bad, skifter tøj, og krydser igen lobbyen.

I Lobbyen møder hun en kvinde, der står i midten af lobbyen og råber vredt af en medarbejder og to andre kvinder. Hun kender kvinden, som hun har hilst på før, og guider hende hen til en kantzone i lobbyen, imens den anden medarbejder trækker sig tilbage ind i kontoret i lobby-en, hvor han kan holde øje med de to. Efter lidt tid er kvinden beroliget, og medarbejderen fra før kommer ud. De forsones, og hun viser kvinden hen til værkstedet/tøjbutikken, for at finde en frakke.

Medarbejderen går derefter videre til herberget/krisecentret og forsæt-
ter sit arbejde her. Sammen med kvinderne laver hun i fælleskøkkenet en dessert til alle, mens hovedretten kommer fra centralkøkkenet. Efter aftensmad følges hun med nogle af kvinderne til Vaske/Beautycaféen, hvor to skønhedsekspertter i aften har tilbudt sig som frivillige til at læg-
ge make-up på de kvinder, der har lyst. Der er fyldt med kvinder fra hele Villa Klare. Der snakkes, grines og fjolles medarbejdere og kvinder imel-
lem. Medarbejderen bliver efter en time afløst, så hun kan gå hjem...

LITTERATURLISTE

Barreto E., Bento A., Leonori L., Raimondi S., Timms P.,
Ryckmans P., Brandt P., m.f . 2019.“Dignity and Well-
Being - Ret til Velfærd. En manual til i praksis at arbejde
med mennesker der er hjemløse og samtidig har psyki-
ske problemer”. Erasmus+ Project titel: DIGNITY & WELL-
BEING: Exchange for changing. udenfor.dk/udgivelser/

Berens, M. J. 2016. “A Review of Research: Designing the
Built Environment for Recovery FromHomelessness”. Tal-
lahassee FL: Design Resources for Homelessness Inc. design-
resourcesforhomelessness.org/wp-content/uploads/2015/11/
Orientationreport.pdf

Benjaminsen, L. Dyrby, M.T.Enemark,H.M. 2017. “Housing
first i Danmark. Evaluering af implementerings- og for-
ankringsprojekter i 24 kommuner”
vive.dk/media/pure/6678/677449

Benjaminsen, Lars og Morten Holm Enemark 2017. “Veje
ind og ud af hjemløshed. En undersøgelse af hjemløshe-
dens forløb og dynamik.” København: VIVE – Det natio-
nale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. www.vive.
dk/da/udgivelser/veje-ind-og-ud-af-hjemloeshed-6807/

Benjaminsen, L., Grønfeldt, T.S., Bom,L.H., Fynbo.L., Sch-
midt.A. 2018.“Hjemløshed blandt kvinder i Danmark -
En kvalitativ interviewundersøgelse”
vive.dk/media/pure/8322/2008679

Benjaminsen, L.,2019. “Hjemløshed i Danmark 2019 -
National kortlægning”.
vive.dk/media/pure/14218/3352843

Benjaminsen, L., Nandrup, A.B. 2020. “Housing First i
Odense: En undersøgelse af indsatsens resultater og øko-
nomiske aspekter”
vive.dk/media/pure/15366/4643370

Brais, Hannah, Alex Nelson, Jesse Jenkinson og Katlin J.
Schwan 2021. “New data shows that homelessness is a
women’s rights issue.” I: The Conversation 04.10.2021.
theconversation.com/new-data-shows-that-homelessness-is-
a-womens-rights-issue-168647

Brasch, B.B. 2022.“Fysiske Rammer og Indretning” -
Voldsforebyggelse på arbejdspladser. Projekt Voldsomud-
tryksform.
voldsomudtryksform.dk/metoder/fysiske-rammer/

Bretherton, Joanne, Lars Benjaminsen og Nicholas Pleace
2016. “Women’s Homelessness and Welfare States.” I: Wo-
men’s Homelessness in Europe, redigeret af Paula Mayock
og Joanne Bretherton. London: Palgrave Macmillan.
www.researchgate.net/publication/313489759_Women’s_
Homelessness_and_Welfare_States

Bretherton, Joanne 2017. “Reconsidering Gender in Ho-
melessness.” I: European Journal of Homelessness, Volume
11, No. 1, maj 2017.
womenshomelessness.org/wp-content/uploads/2018/01/Re-
considering-Gender-in-Homelessness.pdf

FEANTSA (European Federation of National Organizations
Working with the Homeless) 2021. “Guide to developing
effective gender-responsive support and solutions for wo-
men experiencing homelessness” 8 marts 2021.
feantsa.org/public/user/Resources/resources/Guide%20sup-

porting%20and%20solutions%20for%20women.pdf
Bukhave,H.B. Lind. M.S. 2013. “**Mit liv som hjemløs - fire unge hjemløses livshistorier**”. Aalborg Universitet. Speciale. projekter.aau.dk/projekter/files/76912018/Mit_liv_som_hjeml_s.pdf

Carlberg N., Lind H.B. 2017. “**Sociale mursten, seks eksempler på arkitektur, som gør en forskel for socialt udsatte**”, Forundersøgelse den A.P. Møllerske støttefond og Realdania. apmollerfonde.dk/media/2952/sociale-mursten-1.pdf

“**Det nye Café Klare – et skærmet og helhedsorienteret tilbud til hjemløse, psykisk lidende kvinder**”. 2020. Hæfte fra arbejdsgruppen ”Det nye Café Klare” 2020

Engholm S. 2018. “**Vil ha feminisme i urbanisme**”, Arkitektnytt 13. april 2018. arkitektnytt.no/nyheter/vil-ha-feminisme-i-urbanisme

Evron L 2020. “**Kunst og kultur er vigtig for sundhed og velvære**”, Fag & Forskning 2020 i Sygeplejersken. dsr.dk/sygeplejersken/arkiv/ff-nr-2020-4/kunst-og-kultur-er-vigtig-for-sundhed-og-velvaere

Flagstad S., Strø C.H. 2013.“**Fredelig indretning - Et Inspirationshæfte**”. Udarbejdet af Arbejdsmiljø København. amk.kk.dk/sites/amk.kk.dk/files/indretning_fredelig_indret.pdf

Frandsen A.K., Mullins M m.fl. 2009. “**Helende arkitektur**”. Forskningsrapport, Aalborg Universitet. https://vbn.aau.dk/ws/portalfiles/portal/17765285/Helende_arkitektur.pdf

Guldborg R.S. 2011.“**Velkommen ind i varmen? En undersøgelse af Hovedstadens natvarmestuer/natcaféer**.” Københavns Universitet, Speciale. viden.sl.dk/artikler/voksne/socialt-udsatte/velkommen-ind-i-varmen/

Holst, Emma Qvirin 2017. “**Stor stigning i hjemløse kvinder: 1600 lever nu på gaden**.” Altinget, 12. oktober 2017. www.altinget.dk/artikel/markant-stigning-flere-kvinder-ender-paa-gaden

Isdal P. 2018. “**Medfølelsens pris - Når professionelle hjælpere har brug for hjælp**”. Akademisk forlag.

Jarvinen M. 1993. “**De nye hjemløse – kvinder fattigdom vold**”. Forlag SocPo.

Jensen O.B. 2021. “**Dark Design: Social eksklusion i Byens Rum**”. Aalborg Universitet, igangværende forskningsprojektet fra 2021-2024. Velux Fondets HUMAN Praxis Call. videnskab.dk/forskerzonen/kultur-samfund/dark-design-naar-byen-afviser-mennesker-gennem-design

Kirk A. 2011. “**Midtvejsevaluering af Café Klare – natcaféen for kvinder**”. hjemlos.dk/wp-content/uploads/2014/11/Midtvejsevaluering-af-Café-Klare-December-2011.pdf

Kirk A. 2011. “**Mændenes Hjem-metoder – en undersøgelse af sociale metoder i det brugerrettede arbejde på mændenes hjem**”. docplayer.dk/13067827-Maendenes-hjem-metoder-en-undersoegelse-af-sociale-metoder-i-det-brugerrettede-arbejde-paa-maendenes-hjem.html

Khan F. 2018. “**Your City has a Gender and it’s Male. Why city designers are increasingly thinking about the female perspective**”. in NAUTILUS, 5 januar 2018. nautil.us/your-city-has-a-gender-and-its-male-rp-7852/

Knudsen L.B. 2017. “**Det er fandeme ikke et bøssehotel det her. En kvalitativ undersøgelse af tidligere hjemløse LGBTQIA-personers oplevelse af deres hverdagsliv under hjemløsheden**”. Aalborg Universitet, Speciale. projekter.aau.dk/projekter/files/259689920/Lotte_Birkelund_Knudsen.pdf

Maini-Thorsen, A.S.W. 2018. “**Jeg kan godt lide, når jeg kan dufte, at jeg har vasket fingre – En eksplorativ undersøgelse af kvinders erfaringer med hjemløshed**.” Forlaget Udenfor 2018. udenfor.dk/wp-content/uploads/2021/08/En-eksplorativ-undersoegelse-af-kvindes-erfaringer-med-hjemloeshed-til-download.pdf

Thorsen-Maini A.S.W., Dantved, S. 2021. “**Hotelophold – En vej væk fra gaden**” Erfaringsopsamling Af Projekt UDENFOR. udenfor.dk/wp-content/uploads/2021/09/Rapport_hotelophold_web.pdf

Martiny K. 2021. “**Vi skal genintroducere det omgivende miljø i vores forståelse af psykisk sygdom og mental helbred**”. Igangværende projekt, Velux Stiftung fonden og Region Hovedstadens Psykiatri . Artikel i Region Psykiatri 2021.04.01 www.psykiatri-regionh.dk/presse-og-nyt/Nyheder-og-pressemeddelelser/Sider/Vi-skal-genintroducere-det-omgiven-

de-milj%C3%B8-i-vores-forst%C3%A5else-af-psykisk-sygdom-og-mental-helbred-.aspx

Meert, Henrik 2005. “**Peer Review in the Field of Social Inclusion Policies, Denmark 2005, Preventing and Tackling Homelessness**”, ec.europa.eu/employment_social/social_inclusion/docs/2005/pr_da_en.pdf

Mohr, L.B. Kiefer, M.B. Schmidt S.B.B. 2017. “**Jamen jeg har sagt, jeg er på skideren! En kvalitativ undersøgelse af hjemløshed blandt kvinder**.”Aalborg Universitet. Speciale. udenfor.dk/wp-content/uploads/2021/09/Speciale_om_kvinder_i_hjemloeshed.pdf

Ohlsen-Buch, N. 2020.“**Kunst, psykiatri og den mentale velværd**”. Outsideren, ser psykiatrien indefra. outsideren.dk/2020/08/18/kunst-psykiatri-og-den-mentale-velfaerd/

Perez, C.C. 2019. “**Usynlige Kvinder – Skævvredne data i en verden designet til mænd**”. Dansk oversættelse 2021, Svane & Bilgrav.

Petersen, A. 2020. “**Hjælp til de mest udsatte hjemløse borgere, to projekter, som de så ud, da de ”lå på tegnebrættet” og efter godt to års implementering**”. www.vive.dk/media/pure/12311/2574204

Renée de Vet, MSc, Mariëlle D. Beijersbergen, PhD, Danielle A. M. Lako, MSc, Albert M. van Hemert, PhD, MD, Daniel B. Herman, PhD, MSW, 4 and Judith R. L. M. Wolf, PhD 2019. “**Differences between homeless women and men before and after the transition from shelter to community living: A longitud-**

inal analysis.” I: Health Soc Care Community. 2019 Sep; 27(5): 1193–1203. ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6850267/

Regeringen 2021. “**Alle skal have et hjem – en ny vej ud af hjemløshed**.” 25.10.2021. sm.dk/Media/637707503456423124/Alleskalhaveethjem_Enny-vejudaafhjemloeshed_Udspil_25okt2021.pdf

Rådet for Socialt Udsatte, Årsrapport 2020. **2Socialt Udsattes Situation**”. udsatte.dk/sites/udsatte.dk/files/media/document/%C3%85rs-rapport%202020_R%C3%A5det%20for%20Socialt%20Udsatte.pdf

Rådet for Socialt Udsatte, Årsrapport 2021.“**Socialt udsattes situation**”. udsatte.dk/sites/udsatte.dk/files/media/document/%C3%85rs-rapport%202021_R%C3%A5det%20for%20Socialt%20Udsatte.pdf

Siren, A., Grønfeldt, S.T., Andreasen, A.G., Bukhave, F.S. 2019. “**Sociale mursten: En forskningskortlægning af fysiske rammers betydning i velfærdsindsatser**”. www.vive.dk/media/pure/14317/3428558

Siren, A., Grønfeldt, S.T., Andreasen, A.G. 2020. “**De fysiske rammer har betydning for sårbare borgere**”. Fagbladsartikel, –1. juli 2020, VIVE. vive.dk/media/pure/15127/4392225

Skjødt, J. 2020. “**MIRAKEL MED FORBEHOLD, om hjemløses erfaringer med Housing First i Finland**”. Artikel, Hus Forbi Nr. 10 oktober 2020 24. årgang.

husforbi.dk/wp-content/uploads/2021/03/10-Oktober.pdf
Social- og Ældreministeriet 2021. “**Nyt udspil skal bane vejen for afskaffelse af hjemløshed**.” Nyhed 25.10.2021. regeringen.dk/nyheder/2021/nyt-udspil-skal-bane-vejen-for-afskaffelse-af-hjemloeshed/

Socialstyrelsen 2021. “**Styrket implementering af Housing First – Erfaringer fra danske kommuner**.” Socialsytrelsen viden til gavn, juni 2021. file:///C:/Users/NinaSteensen/Downloads/Socialstyrelsen%20(2021)%20Styrket%20implementering%20af%20Housing%20First%20-%20erfaringer%20fra%20danske%20kommuner.pdf

Stricker, S. 2019. **2Jeg vil ikke sove med en, der har en pik - En kvalitativ undersøgelse af hjemløse transpersoners tilblivelse i Danmark**.” Aarhus Universitet, Speciale. udenfor.dk/wp-content/uploads/2021/09/SPECIALE-SA-RA-STRICKER.pdf

Winther Nielsen, Sigge 2021. **2Entreprenørstaten – Hvorfor vælgerne ønsker forsvinder op i den blå luft og hvordan vi fikser det**.” Gads Forlag, København.

Zuleger, C. 2021 “**Feministisk perspektiv på byplanlægning kan afdække blinde vinkler**”. I RUMSANS 01.03.2021. rumsans.dk/artikler/feministisk-byplanlaegning

Villa Klare – Et hus med særlige tilbud og rammer til hjemløse kvinder.

Rapporten er udarbejdet med støtte fra Oak Foundation Denmark.

Copyright: 2022 Café Klare, Mændenes Hjem.

Antropologisk feltarbejde, research, analyse og tekst: Malene C. Meldgaard

Research, sparring og redigering: Nina von Lachmann-Steensen.

Redaktionsgruppe: Sarah Højgård Cawood (leder, Café Klare), Sara Zankel og Signe Due Sommerset (udviklingsleder og udviklingskonsulent, Mændenes Hjem), Malene C. Meldgaard og Nina von Lachmann-Steensen.

Illustrationer og modeller: Albjerg & Buchardt Arkitekter.

Grafisk design og fotos: Marianne Dunker Grafisk Design.

Tryk: Dystan og Rosenberg (100 eksemplarer oktober 2022).

Rapporten findes til gratis download på **www.maendeneshjem.dk**

(Café Klare har endnu ikke eget website, det arbejdes der på at ændre.)

De fleste af os kvinder har faktisk mest brug for noget ro, tag over hovedet
og professionel hjælp af dygtige fagfolk. For man har mange ressourcer, hvis
man har overlevet som hjemløs ... Men det er svært at komme videre, når
man ikke har ro ...

50-årig hjemløs kvinde

I skulle se, hvor godt de har det på Solterasserne. Det er så flot, de har alt,
hvad de skal bruge. Hvorfor er det kun mændene, der skal have det?
Nu har mændene haft deres eget hus i over 100 år. Det er på tide, at mine
kvinder også får det så godt!

*Kvinde, kommer på Café Klare, for tiden boende på Solterasserne, et forhenværende
plejehjem og nu det midlertidige herberg mens Mændenes Hjem renoveres*

